

[Henning Rasmussen]

handling på et senere tidspunkt og kun er bekendt som et udkast til en finanslov på det tidspunkt, hvor budgetterne skal være lagt? Hvorfor kan det ikke gå ind nu, hvor vi i øvrigt behandler alle andre sider af amtskommunernes økonomi? Det må vi have en forklaring på. Jeg tror, den er, at amtskommunerne skal snydes i den sidste ende.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Indenrigsministeren har formentlig haft en lang arbejdsdag allerede nu. Det må vel være derfor, indenrigsministeren også begynder at blande tingene sammen på en utilstedelig måde. Dette lovforslag drejer sig om 220 mill. kr. Indenrigsministeren vil dog vel ikke bilde Folketinget ind, at det kan være kompensation for det, der foregår nede i Bruxelles. Hvis det kun drejer sig om 220 mill. kr. for det samlede landbrug, så er det vist til at overse.

Nej; det er ført frem som hjælp til miljøforanstaltningerne – hr. Svend Heiselberg var inde på det før – og det rammer fuldstændig ved siden af.

Men jeg gentager: hvis regeringen mener dette forslag alvorligt som en hjælp til landbruget, går jeg ud fra, at regeringen – da den ikke har forhandlet det med Det Radikale Venstre og derfor vidste, at det ikke kunne komme igennem – har et andet forslag parat til hjælp for landbruget. Ellers har der ikke været spor alvor i det.

Indenrigsministeren (Enggaard):

Hr. Henning Rasmussen forsøger at antyde, eller mere end det, at da man ikke kan læse et kontant beløb i bemærkningerne til et efterfølgende forslag, har man heri en indikation for, at regeringen agter at snyde amterne for et beløb. Det er påstande, som det ville være dejligt at være fri for i en diskussion som den, vi har her i aften. Lad mig nøjes med at sige det. Det gavner ikke debatten.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Det er jo let for indenrigsministeren at blive påtaget fornærmet i stedet for at svare på spørgsmålet. Hvad er årsagen til, at kompensationen til amtskommunerne ikke indgår i det kæmpeforslag, vi skal diskutere om lidt,

men først med et beløb, vi ikke kender i dag, vil komme til at indgå i et finanslovsforslag, der ikke er blevet til finanslov på det tidspunkt, hvor budgetterne i kommunerne for længst er lagt? Hvad er grunden til det? Det hører jo hjemme i det lovforslag, vi skal behandle om lidt. Det hører jo hjemme dér. Hvorfor er det der så ikke?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

22) Første behandling af lovforslag nr. L 246:

Forslag til lov om ændring af lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner. (Ophævelse af deponeringsordning samt ændring af det amtskommunale bloktilskud).

Af indenrigsministeren (Enggaard).
(Fremsat 21/5 87).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 23 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

23) Første behandling af lovforslag nr. L 247:

Forslag til lov om den kommunale og amtskommunale skatteudskrivning i 1988.

Af indenrigsministeren (Enggaard).
(Fremsat 21/5 87).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Henning Rasmussen (S):

Regeringen prøver i forbindelse med sine forslag at fortælle befolkningen, at lovforslagene alene skal sikre skatteyderne mod uri-

[Henning Rasmussen]

melige og unødvendige stigninger i kommuneskatterne til næste år, skattestigninger, der skyldes, at nogle vrangvillige folkevalgte i vores byråd og amtsråd ikke vil forstå, at der skal holdes igen, men i stedet bare frådser med pengene. Derfor, siger regeringen, tvinges den til et indgreb, der forbyder ethvert byråd og ethvert amtsråd at sætte skatterne op, uanset hvorfor udgifterne stiger, og uanset hvor meget de stiger.

Og så fralægger regeringen sig ethvert medansvar, hvis indgrebet betyder nedskæringer på sygehusene, på skoler, på daginstitutioner, på plejehjem, i hjemmepleje og døgnpleje, og den fralægger sig ethvert ansvar, hvis kommune og amtskommune tvinges til at kræve flere penge hos borgerne i form af højere betalinger på en lang række områder for overhovedet at få udgifterne finansieret.

Men det er jo ikke sandheden, regeringen fortæller. Sandheden er jo, at et skattestop, som det er foreslået, gør det umuligt for mange, mange kommuner og amtskommuner at undgå nedskæringer i 1988. De kan simpelt hen ikke betale de nødvendige kommunale udgifter ud af de tilladte skatteindtægter. Vi vil derfor se en række nedskæringer og mange udskydelser af nødvendige forbedringer. Vi vil se ventelisterne på pladser i vuggestuer, i børnehaver og fritidshjem vokse. Vi vil se flere ældre, der skal blive for længe på sygehusene, fordi kommunen ikke kan tage sig af dem. Vi vil se ventetiderne på operationer bliver længere end i dag og vore veje blive mere forsømt. Vi vil se, at miljøinvesteringer ikke kan gennemføres.

Dette er egentlig citater af de kommunale organisationers argumentation.

Indgrebet er langt hårdere i sin virkning end noget andet indgreb, vi har set tidligere. Regeringen vil nægte de kommunale råd de penge, der skal til. De må heller ikke låne dem, undtagen i helt specielle tilfælde og da efter ansøgning til indenrigsministeren. Han skal så være overbyråd eller overamtsråd og bestemme i hvert enkelt tilfælde, hvor meget man lokalt må købe eller investere, f.eks. på sygehusområdet.

Det er også indenrigsministeren, der amt for amt og kommune for kommune suverænt bestemmer, om det pågældende råd undtagelsesvis må få lov til at forhøje skatten eller grundskylden med 1 promille eller 2. Han vil

også få lov til at bestemme, om man eksempelvis i Holmsland, i Svendborg eller i Søllerød må have lov til at regne med en stigning på f.eks. 12 pct. i indtægterne hos skatteyderne i 1988 i forhold til 1987, eller om man skal nøjes med de højst 10 pct., som lovforslaget bestemmer er den øverste grænse for, hvad skatteyderne i en kommune må tjene mere end året før.

Det er centralstyring, så det batter. Al magt til ministeren. Han alene vide, hvad der er rigtigt i hele landet! Det står i skærende modsætning til al den forlorne snak, vi normalt hører fra regeringens og især fra indenrigsministerens parti om det lokale selvstyre, om decentralisering, om det nære samfund – alt det, vi efterhånden må kalde tomt præk.

Indenrigsministeren taler i bemærkningerne til det ene af lovforslagene meget om, at kommunerne og amtskommunerne ikke overholder aftalen af maj 1986 med regeringen om de kommunale udgifter i 1987, og om, at man også i 1988 vil sprænge rammerne. Ministeren mener, at overskridelsen for 1987 vil blive et par milliarder kroner, og at der også bliver en overskridelse i 1988. Det er det, der er hovedbegrundelsen for indgrebet. Men begrundelsen holder ikke, for ministeren ser i sine beregninger helt væk fra, at den aftalte ramme skal sættes op, hvis der er kommet nye kommunale udgifter, siden aftalen blev indgået for et år siden, og det er der i høj grad.

De kommunale organisationer har i dag sendt os nogle skrivelser, der dokumenterer en række stigninger i udgifterne. Jeg nævner kun nogle af dem: udgifter til at fjerne asbest fra skoler og andre institutioner, udgifter til afskaffelse af karensgaden, udgifter til den forkortede arbejdstid, til stigende indlæggelsestid på sygehusene, stigende udgifter til flytninge, stigende udgifter til medicin og lægebesøg og stigende udgifter i anledning af langt større krav om bedre miljø.

Der har været meget langstrakte forhandlinger med de kommunale organisationer, uden at der er opnået enighed. Vi synes, at regeringen for lang tid siden skulle have indrømmet, at de kommunale beregninger stort set er rigtige, og derfor burde have forhøjet rammerne for 1987 svarende til det. Så ville størsteparten af den påståede overskridelse forsvinde både i 1987 og i 1988, men så ville altså også den væsentligste begrundelse for

[Henning Rasmussen]

indgrebet forsvinde, og det er nok det, der er hovedforklaringen på, at man ikke har hævet rammen, som det blev aftalt for et år siden at man skulle.

Det er i det hele taget deprimerende at se, hvor matematisk og stift kommunernes ministerium, Indenrigsministeriet, ser på den kommunale verden. Den beskrives ved totale tal og gennemsnitstal, der fuldstændig tilslører de utrolig store forskelle, der er kommunerne og amtskommunerne imellem i størrelse, befolkningssammensætning, indtægter, udgifter, likviditet, gæld, vækst og meget andet.

Folketinget har ingen mulighed for at vurdere bare nogenlunde sikkert, hvordan skattestoppet virker. Men der er noget, vi ved; vi ved, at rige konservative kommuner kan være omtrent ligeglade. Vi ved, at Venstres svage landkommuner med de lave indtægter og de store udgifter ved at opretholde et rimeligt serviceniveau og de store socialdemokratiske kommuner med store sociale problemer og store udgifter på en lang række områder bliver voldsomt ramt af skattestoppet. Det ved vi.

Ministeren foreslår, at bloktilskuddene til amtskommunerne skal nedskæres med op imod 2 mia. kr. i 1988, uden at amtskommunerne af den grund skal have lov til at sætte skatteprocenten op. Det er med til at sætte amtskommunerne i en helt umulig situation. De kan ikke skaffe de penge, som f.eks. sygehusene koster.

Det tilbyder regeringen at lappe lidt på ved at give nogle af amtskommunerne lov til at låne samlet op til 600 mill. kr. De skal ud at låne for at kunne betale til finansministeren.

Jeg kan godt forstå, at den fungerende formand for Amtrådsforeningen, Venstres Kresten Philipsen, afviser forslaget om, at kommuner og amtskommuner skal ud at låne for at finansiere nødvendige driftsudgifter. Han siger bl.a. ganske fornuftigt: pengene skal jo betales tilbage, og hvordan skal vi overhovedet klare det?

Ministeren nævner i øvrigt ikke i bemærkningerne med et eneste ord de mange indgreb, der er sket i kommunernes økonomi i de sidste fem år, at regeringen har sat Danmarksrekord i at hente penge hos de kommunale skatteydere og på den måde har været med til at skaffe balance på statens budget.

Hvis de regler om statens bloktilskud og andre tilskud til kommunerne, der var gældende i 1982, havde været gældende i dag, skulle kommunerne alene i år, altså i 1987, have haft mellem 15 og 20 mia. kr. mere, end de nu får.

Kommunerne og amtskommunerne kommer som sagt med lovforslagene i en meget alvorlig økonomisk klemme. De kan ikke skære udgifterne ned uden alvorlige følger for mange mennesker, og de kan ikke få lov til at øge skatten, hvor det er nødvendigt, men de må derimod meget gerne sætte brugerbetalingerne op eller indføre nogle nye, siger regeringen.

Vi er derfor i Socialdemokratiet overbevist om, at et af de vigtigste formål med lovforslaget er at presse kommuner og amtskommuner til at kræve større direkte betalinger for en lang række kommunale ydelser, og at hensigten også er at lancere et politisk kors-tog for en af regeringens hovedtanker, nemlig at skatteyderne nu skal betale en ekstra gang for den kommunale service, som de i forvejen har betalt over deres skattebillet.

Der er én del af forslagene, vi ubetinget siger ja til, det er forslaget om at fjerne strafbetalingerne til staten i 1988. Dem har vi altid stemt imod. Vi synes også, de skal fjernes for 1989.

Men vi afviser klart hovedforslaget – det om at baste og binde den kommunale skatteudskrivning. Det er et generalangreb på det centrale i det kommunale selvstyre, nemlig de folkevalgte ret og pligt til at udskrive den skat, som er nødvendig for, at de udgifter kan betales, der er i kommunen eller amtskommunen.

Vi vil i Socialdemokratiet meget gerne undgå skattestigninger. Skatterne er steget voldsomt i den tid, der er gået, siden regeringen kom til magten i 1982: fra 44 pct. i starten til næsten 52 pct. i år. Det er voldsomt. Men skattestigning i kommuner og amtskommuner kan kun undgås, hvis man for det første lader være med at forlange strafbetalinger af kommunerne, som man har gjort det nu i flere år, og for det andet har et gensidigt til-lidsfuldt samarbejde om at undgå skattestigningen, og til et sådant samarbejde hører også, at regeringen tager medansvar for at bremse stigningen i de kommunale udgifter i stedet for at overlade hele ansvaret til byrådet eller amtsrådet efter at have ødelagt det

[Henning Rasmussen]

økonomiske grundlag for mange kommuner og amtskommuner.

Vi er meget glade for, at Det Radikale Venstre i flere udtalelser har sagt klart nej til skatteindgrebet over for kommunerne, og vi vil arbejde for at fastholde det flertal, der synes at tegne sig mod denne del af lovforslaget.

I øvrigt vil vi gøre, hvad vi kan for at skaffe klarhed på dette område inden grundlovsdag, og for at få sagen klaret af, men i en anden form end den, regeringen har tænkt sig, inden Folketingets medlemmer tager hjem på sommerferie.

Karen Højte Jensen (KF):

For et år siden kunne jeg fra denne talerstol glæde mig over, at vi kunne lovfæste den aftale, som regeringen og de kommunale organisationer havde indgået vedrørende de kommunale udgiftsrammer for 1987 og 1988. Jeg roste med rette den realisme, de her stod for. I dag er der ingen grund til at glæde sig eller til at rose de kommunale organisationer, og der er heller ikke basis for at tale om organisationernes realitetssans. Faktisk er det temmelig trist og skuffende, når aftaler ikke holdes.

Siden firkløverregeringen tiltrådte i efteråret 1982, har dens mål været at bremse væksten i de offentlige udgifter. Sigtet har været at mindske den del af samfundets produktion, som den offentlige sektor lægger beslag på. Det er faktisk lykkedes ganske godt. Resultatet af den førte udgiftspolitik er et fald i udgiftstrykket fra over 60 pct. i 1982 til nu 53 pct. af bruttonationalproduktet. Bag faldet i udgiftstrykket ligger en meget stram offentlig udgiftspolitik.

Det er regeringens erklærede mål, at de offentlige udgifter også i de kommende år skal holdes i ro. Hvis de offentlige udgifter igen får lov at stige, vil det være umuligt at videreføre den økonomiske genopretningspolitik, og det vil samtidig være helt umuligt at holde skatterne i ro. Jeg tror faktisk, at borgerne finder skattetrykket særdeles tyngende allerede i dag.

Hvis de offentlige udgifter og skatterne skal holdes i ro, er det nødvendigt, at kommunerne yder deres. Det forholder sig jo sådan, at en meget stor del af de samlede udgifter afholdes af kommunerne.

Så kan man spørge sig selv, hvordan det er gået de sidste fem år. De offentlige netoudgifter er steget med 2,8 pct., og hovedparten af væksten i de offentlige udgifter må tilskrives vækst i de kommunale udgifter. Det er nok værd at bemærke, at væksten især er foregået de sidste år. I 1983 og 1984 viste kommunerne et betydeligt udgiftspolitisk mådehold, og derfor kunne kommuneskatten holdes i ro. I 1985 og 1986 lå udgifterne på et væsentligt højere niveau end det, regeringen henstillede, og i 1987 er det faktisk ved at gå helt galt. Under et er de aftalte rammer overskredet med ca. 2 mia. kr. Flere kommuner har allerede bebudet skattestigninger i 1988 på 2-3 procentpoint. Derfor har regeringen følt det nødvendigt at tage et initiativ, der sætter en bremseklo for skattestigningen.

Hvad ville der ske, hvis der intet blev gjort, og hvad med udsigterne for de kommende år?

I går fik vi jo budgetredegyrelsen, og i Finansministeriet har man foretaget en fremskrivning af de kommunale udgifter fra 1988 til 1995, såfremt væksten i det kommunale serviceniveau fortsætter med de tendenser, vi i dag må konstatere. Jeg tør godt sige, at det er et meget uhyggeligt perspektiv, der tegner sig. Det fremgår helt klart, at de kommunale skatter skal øges med 10 procentpoint over de næste syv år, hvis vi ikke gør noget ved udgifterne nu. Det er der vel ingen der med deres sunde fornuft kan leve med.

Undertiden hører man det synspunkt fremført, at udgiftsrammerne for kommunerne ligger på et urealistisk lavt niveau, og at der ikke tages hensyn til merudgifter som følge af f.eks. det øgede antal ældre. Lad mig understrege, at udgiftsrammerne for 1987 og 1988, således som de blev aftalt med kommunerne sidste år, ligger på et højere niveau end nogen sinde. Og vi må heller ikke overse, at der tages hensyn til ændringer i befolkningsgrundlaget som f.eks. ændringer af antallet af børn og ældre.

Jeg vil gerne understrege, at den aftale, som regeringen og kommunerne indgik sidste år, indebærer et løft af udgiftsniveauet på 4 mia. kr. Og regeringen har under de seneste forhandlinger tilbudt yderligere godt 1 mia. kr. til dækning af kommunernes udgifter i forbindelse med karensdagens afskaffelse,

[Karen Højte Jensen]

asbestproblemer, flygtningeudgifter, arbejds-
tidsforkortelsen og andre ting.

Jeg bliver nødt til at afvise postulater om, at regeringen lægger snærende bånd på kommunernes økonomiske rammer. Ærlig talt tror jeg, problemet snarere er, at kommunerne ikke foretager de nødvendige omprioriteringer og omlægning af serviceniveaet. Ser vi eksempelvis på aktivitetsudviklingen i personaleforbruget, som kommunerne har budgetteret med i 1987, fremgår det, at det vil ligge 3,5 pct. højere end i 1986. Kommunernes administrative personale vokser eksempelvis med 3 pct., selv om der ikke i nævneværdigt omfang er ydet kompensation for arbejdstidsforkortelsen. Jeg mener, tiden er inde til, at vi opfordrer kommunerne til at kigge staten lidt i kortene. Her har man foretaget omprioriteringerne, så der er blevet plads til nye opgaver.

I de seneste måneder har regeringen og kommunerne ført indgående drøftelser om fastholdelse af det udgiftsniveau for 1987-88, der blev aftalt i maj 1986. Ved denne aftale imødekom regeringen på en lang række områder kommunernes ønsker om forhøjede budgetrammer.

For god ordens skyld er det vigtigt at tilføje, at hvis kommunerne overholder de aftalte udgiftsrammer for 1987 og 1988, kan kommuneskatten holdes i ro, hvilket der for øvrigt er enighed mellem regeringen og organisationerne om.

Jeg mener, vi må sige, at de kommunale organisationer ikke i tilstrækkelig grad har påvirket kommuner og amter til at overholde den aftale, som de vitterlig selv har indgået. Hertil kommer, at organisationerne gennem mange måneder har bedt regeringen om at ophæve deponeringsordningen. Under de seneste forhandlinger har regeringen ud over at tilbyde en udvidelse af udgiftsrammerne netop tilbudt at ophæve deponeringsordningen for 1987, så den ikke belaster kommunerne i 1988 med 1,5-2 mia. kr.

Det er helt uforståeligt, at de kommunale forhandlere har vendt disse tilbud ryggen. Jeg håber ikke, at kommunerne hermed fralægger sig et medansvar for samfundsøkonomien.

For os er det afgørende nødvendigt, at skattetrykket ikke stiger i kommuner og amter. Vi mener ikke, at borgerne kan leve med den skattestigning, som de vil kunne vente

sig, hvis der ikke sker en kraftig opbremsning og omlægning af kommunernes økonomi. Udviklingen må vendes.

Det er hævdet her som tidligere, at lovforslagene griber ind i det kommunale selvstyre. Men kommunalt selvstyre er vel også ansvarlig administration af de penge, der opkræves fra skatteborgerne.

Lad mig til slut fremhæve, at den løsning, som indenrigsministeren her lægger på bordet, er en afbalanceret løsning, der tager hensyn til samfundsøkonomien, til den kommunale økonomi og til borgernes ønske om uændret skat.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg ønsker at rationere de korte bemærkninger meget stærkt. Jeg har nu indtegnet tre, og jeg lover ikke, at jeg giver flere.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Som vi har hørt fru Karen Højte Jensen sige det, agter regeringen altså at bryde den såkaldte fællesaftale om den kommunale økonomi i 1987 og 1988. Hvorfor nu det? Jo, angiveligt fordi de kommunale udgifter i 1987 overstiger aftalens rammer, og fordi man forventer skattestigninger i 1988.

Jeg vil i denne omgang se bort fra de manglende kompensationer for nye opgaver, som hr. Henning Rasmussen omtalte, og koncentrere mig om ét spørgsmål til fru Karen Højte Jensen: hvorfra ved fru Karen Højte Jensen egentlig, at fællesaftalen ikke bliver overholdt? Det er en af de ting, der undrer Kommunernes Landsforening. Man kender rent faktisk ikke kommunernes udgifter for 1987, og man kender ikke skatteprocenterne for 1988. Hvorefter ved fru Karen Højte Jensen, at fællesaftalens rammer ikke bliver overholdt?

(Kort bemærkning).

Lenger (SF):

Jeg bed mærke i, at fru Karen Højte Jensen gjorde meget ud af, at den nettovækst, der har fundet sted af de offentlige udgifter, hovedsagelig ligger hos kommunerne; den var på 2,8 pct. ifølge fru Karen Højte Jensen.

Jeg vil bede fru Karen Højte Jensen præcisere, om denne konstatering er ment som

[Lønger]

en kritik af kommunerne, eller om det blot var nogle faktiske tal. For det er vel egentlig ikke så underligt, at væksten i den offentlige sektor netop er sket på det kommunale område. Der har stort set ikke været nogen nye offentlige udgifter i den seneste 5-års periode, uden at de er blevet væltet over på kommunerne. Det gælder f.eks. flygtninge, det gælder asbest, og det gælder problemer i forbindelse med miljøet, at en stor del af disse nye offentlige udgifter finansieres gennem kommunekasserne.

Derfor vil jeg som sagt bede fru Karen Højte Jensen præcisere, om det var ment som en kritik af kommunerne, at de faktisk har efterkommet det, som man har pålagt dem.

Desuden vil jeg spørge fru Karen Højte Jensen, hvor stor denne nettovækst i den offentlige sektor, som altså ifølge fru Karen Højte Jensens tal var 2,8 pct., skulle være, hvis kommunerne havde overholdt de rammer, som ifølge fru Karen Højte Jensen ikke er overholdt. Skulle den så have været 2,7 pct. eller 2,6 pct.? Hvad er det for størrelsesordener, som vi taler om, når vi retter dette stærke angreb mod kommunerne? Det synes jeg det kunne være meget interessant at få oplyst af fru Karen Højte Jensen.

Men det, jeg nok især bed mærke i, var, at fru Karen Højte Jensen gav udtryk for, at kommunerne på trods af dette indgreb sagtens kan klare sig inden for de rammer, de får til rådighed. Jeg vil gerne spørge: hvad er så egentlig meningen med overhovedet at foretage dette indgreb?

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil også beskæftige mig med det, der er regeringens hele begrundelse for indgrebet, nemlig: har kommunerne og amtskommunerne rent faktisk sprængt rammen, som det påstås?

Hvis jeg har læst de papirer rigtigt, vi har fået fra de kommunale organisationer, og som vi i øvrigt har set omtalt i pressen igennem nogen tid, mener de, at man ifølge de løfter, der er givet i forbindelse med aftalen i maj 1986, skal forhøje den dengang aftalte ramme med 1,6 mia. kr. Regeringen siger, rammen er overskredet med 2 mia. kr. Jamen så træk 1,6 mia. kr. fra, så er der 400 mill.

kr. tilbage. Om det er en overskridelse, kan man først se, når budgetterne er blevet til regnskaber, og det vil sige engang til næste år.

Det er derfor, min påstand er, at regeringens argumentation ikke holder, men regeringen skal bruge en begrundelse for at gå på jagt på kommunerne. Jeg vil bede fru Karen Højte Jensen kommentere den situation, jeg her har beskrevet.

Endelig vil jeg gerne sige, at jeg synes, det er stærk kost, at vi skal høre samtlige landets kommuner kritiseret i sådanne generelle bemærkninger som, at det også hører til det kommunale selvstyre, at man er ansvarlig i sin administration af skatteydernes penge. Det er en generel klandring af hele det samlede kommunestyre for ikke at ville administrere forsvarligt.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg giver fru Karen Højte Jensen ordet for en kort bemærkning, og så går vi tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Hr. Agerschou siger, at regeringen agter at bryde aftalen. Nej, det er vel at vende tingene på hovedet. Lad mig minde om, at man var enige om de rammer, man aftalte i maj 1986. Rammerne blev udvidet med omkring 4 mia. kr., og det er dog et betydeligt løft.

Jeg tror også, det er vigtigt, at vi minder hinanden om, at rammerne aldrig har været så store. At der så er sket en udvikling i kommunerne og amterne, således at de nu er bekymrede for disse rammer, er rigtigt. Men når det så siges, at det er regeringen alene, der siger, at rammerne ikke kan holdes, må jeg minde om, at amterne faktisk selv har tilkendegivet, at de ikke er i stand til at holde rammerne. Og ser vi på udviklingen i primærkommunerne, er det faktisk også tydeligt, at de heller ikke kan holde rammerne.

Derfor er regeringen gået ind i konkrete drøftelser med de kommunale organisationer, og jeg gentager gerne, at regeringen har været villig til at øge disse rammer med 1 mia. kr. Regeringen har også tilbudt at ophæve deponeringsordningen, og det er det, de kommunale organisationer har tigget og bedt Folketinget om at gøre gennem længere tid.

[Karen Højte Jensen]

Når de så får tilbuddet, står de kommunale organisationer af, og det undrer jeg mig faktisk lidt over.

Så henviser hr. Lenger til de offentlige udgiftsstigninger på 2,8 pct. og påstår – for det er vel det, hr. Lenger gør – at kommunerne ikke får tilsvaret for de opgaver, de får. Jeg vil minde hr. Lenger om, at vi har det udvidede totalbalanceprincip, så når der bliver gennemført en lovgivning i Folketinget, går der penge med ud til kommunerne.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Korte bemærkninger er korte bemærkninger. Der er ikke mange af dem, men de bliver ikke længere af den grund.

Svend Heiselberg (V):

Det er med dyb beklagelse og nogen forbavselse, at vi er bragt i den situation, at der skal lovgivning til. Vi havde håbet på og med god grund troet, at det havde været muligt at opnå en aftale med de kommunale organisationer om skatter og udgifter for 1988.

Denne mulighed har desværre ikke været til stede, selv om regeringen i forhandlingerne har tilstræbt det med tilbud om et niveau-løft svarende til den udgiftsramme, der blev aftalt ved fælleserklæringen af 13. maj 1986.

Da regeringen sidste år lavede den toårige aftale med de kommunale parter, forsøgte man ikke at presse de kommunale parter, tværtimod. Derfor må vi tilbagevise det, som hr. Henning Rasmussen gav udtryk for. Ved aftalens indgåelse blev det hidtidige sigtepunkt for de kommunale udgifter i 1984-regnskabet forladt og for 1987 og 1988 erstattet af et gennemsnit af de to foregående års regnskabstal.

For 1987 blev rammen således fastsat som et gennemsnit af 1985- og 1986-regnskabet. Herudover blev der givet kompensation for overgang til 39 timers-ugen pr. 1. januar 1987 på ca. 1½ mia. kr.

Endvidere indgik som en nyskabelse befolkningsændringer i udgiftsrammerne, idet stigninger i udgiftsbehovet straks indregnes. Men derimod indgår fald i befolkningsgrundlaget først fuldt ud efter en vis tilpasningsperiode.

Endelig bortfaldt den hidtidige konjunkturregulering af kommunernes økonomi,

hvorefter bloktilskuddet fra staten hidtil var blevet tilpasset, således at kommunerne kunne holde uændret serviceniveau med uændret skat.

Derimod er der fortsat ikke indregnet krav til produktivitetsforbedringer i de kommunale budgetter, således som det er tilfældet for statsbudgetterne.

Altså betød aftalen mellem regeringen og de kommunale parter, at driftsudgiftsrammen for 1987 blev forhøjet med 3½ mia. kr. til 4 mia. kr. i forhold til rammen for 1986.

Trods dette overskred kommunerne og amterne ved budgetlægningen for 1987 de aftalte rammer med godt 3½ til 4 mia. kr. i forhold til rammerne for 1986, således at det kommunale udgiftsniveau blev løftet med ca. 7 mia. kr. i forhold til den oprindelige udgiftsramme for 1986.

Lad mig tilføje, at en tilpasning af de kommunale udgifter til de aftalte rammer er en afgørende forudsætning for, at de offentlige udgifter kan holde.

Siden 1982 er det kommunale skattetryk øget betydeligt, og det kan naturligvis heller ikke fortsætte. Jeg tror heller ikke, at det er i borgernes interesse, at skatteprocenten fortsat skal have lov til at øges. Så al talen om, at kommunerne og amterne er utilfredse med, at der skal ske en neddæmpning i udgifterne, tror jeg ikke er noget, der er hold i i befolkningen. Tværtimod tror jeg, der er stor forståelse for, at borgerne nu ønsker, at man kan holde skatterne i ro.

Af budgetredegørelsen, der kom i går, fremgår det, at kommunerne har mulighed for at give borgerne en god behandling. Det er ofte afhængigt af den måde, de evner at administrere på. Der er i budgetredegørelsen vist tre eksempler på dagplejeudgifterne fra nul-til seksårige i tre kommuner, hvor kommune A har en udgift på 39.504 kr., kommune B 16.230 kr. og kommune C 20.573 kr., hvor landsgennemsnittet er 21.346 kr.

Folkeskoleudgiften for 7-16-årige er i kommune A 28.882 kr., i kommune B 21.898 kr. og i kommune C 24.069 kr. Landsgennemsnittet er 24.547 kr.

Det sidste eksempel er ældreudgifterne for de plus 65-årige, der i kommune A er 49.425 kr., i kommune B 19.857 kr. – det er nok en Venstrekommune – i kommune C 25.753 kr., og landsgennemsnittet er 24.749 kr.

[Svend Heiselberg]

Det illustrerer blot, at kommunerne godt kan spare, men desværre prøver nogle kommuner den lette vej, nemlig at dreje en ekstra omgang på skatteskruen.

Det er beklageligt, når man hører hr. Henning Rasmussen kritisere, at regeringen forsøger at straffe kommuner og amter, for det har vi rent faktisk ikke gjort. Hvis hr. Henning Rasmussen vil læse i budgetdegørelsen på side 50-60, vil hr. Henning Rasmussen kunne se, at vi har udvist meget, meget stor forståelse for amtskommunerne og primærkommunerne.

Hr. Henning Rasmussen beklagede også, at de ikke må sætte skatten op. Det har jeg svaret på, og det tror jeg heller ingen forståelse der er for i befolkningen. Men vi må rent faktisk konstatere, at der aldrig har været så mange penge i kommunernes kasser, som der er nu. I 1982 var der ca. 10 mia. kr. i kommunernes kasser. Ved indgangen til 1987 er der ca. 19 mia. kr. i kommunernes kasser.

Så siger hr. Henning Rasmussen, at skatterne generelt er steget voldsomt, mens vi har haft den borgerlige regering. Ja, det er rigtigt, at de er steget, men hr. Henning Rasmussen glemte at fortælle, hvorfor de er steget. De er steget, fordi vi nu ikke går ud og låner, hver gang kommunerne bruger penge, og staten også. Nej, nu forsøger vi at opkræve dem i skat. Det var det, Socialdemokratiet undlod. Hver gang de brugte en krone, gik de ud og lånte 25 øre. Det gør vi rent faktisk ikke nu.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Hr. Albrechtsen for en meget kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Hr. Svend Heiselberg fortsætter diskussionen om, hvem der har brudt hvilke aftaler. Jeg synes, man skulle erkende fra regeringens side, at kommunerne ikke har brudt nogen som helst aftaler. Den aftale, man indgik med kommunerne i en fælleserklæring sidste år, har vist sig at føre ud i en situation, hvor de ikke kan finansiere de nødvendige kommunale udgifter, uden at det fører til uacceptable skattestigninger. Det, man burde diskutere var: hvad skal man gøre ved det? Der er regeringens løsning, at det må føre til

afskaffelse af det kommunale selvstyre. Der har vi andre en anden løsning.

Jeg synes, man skulle lægge dette formalistiske påskud til at gribe ind for at indføre et skatteloft og afskaffelse af det kommunale selvstyre på hylden og hellere åbent gå ind i en diskussion om, hvad det grundlæggende er, denne diskussion drejer sig om. Den drejer sig om, hvorvidt det skal løses ved at lave et skatteloft eller det skal løses ved, at man laver et ændret skattesystem og et ordentligt bloktilskud, et ordentligt tilskud til kommunerne.

Det ville være en reel diskussion, og jeg vil opfordre til, at man standser disse formalistiske påskud, som nu to borgerlige ordførere har forsøgt at klynge denne sag op på.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Hr. Svend Heiselberg gør sig skyldig i den kæmpefejl som så mange andre, der angriber kommunerne, at slå samtlige kommunale kassebeholdninger sammen, og så siger han: de har aldrig haft så mange penge, som de har i dag. Ikke et eneste ord om, i hvilke kommunekasser og amtskasser de penge ligger, og hvor de ikke findes. Der er en uhyggelig forskel fra den ene ende af kommunegruppen til den anden. Ikke et ord om det.

Det andet, jeg godt vil sige, er, at jeg ikke fik noget svar fra fru Karen Højte Jensen på mit spørgsmål. Så vil jeg gerne spørge hr. Svend Heiselberg: når regeringen siger, at kommuner og amtskommuner har overskredet rammen med 2 mia. kr., og når de kommunale organisationer påviser, at efter deres opfattelse er der grund til at forhøje rammen med 1,6 mia. kr. under henvisning til, at det er aftalt i maj 1986, når der derfor kun er 400 mill. kr. i reel »overskridelse«, og når man så ved, at aftalen lyder på, at det skal konstateres, når regnskaberne for 1987 er afsluttet, om der blev nogen overskridelse, er det så overhovedet holdbart at foreslå indgreb af denne voldsomme art under henvisning til, at der er sket en overskridelse, at der ikke er styr på tingene? Det er en tom påstand uden indhold.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

[Anden næstformand]

Der er tre korte bemærkninger nu, det er lige rigeligt. Hr. Stavad, en meget kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Jeg vil kun sige til hr. Svend Heiselberg, der er så skråsikker: vil hr. Svend Heiselberg så ikke gøre Folketinget den tjeneste at påpege, referere, citere, hvor i fælleserklæringen der står noget om budgetter? Der står intet i fælleserklæringen om budgetter.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Hr. Svend Heiselberg for en kort bemærkning, og så går vi tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Jeg synes, det er udmærket, at hr. Henning Rasmussen fastholder det standpunkt, at skatterne godt må stige, og at kommunerne bare kan sætte skatterne op. Så ved vi, hvor vi har Socialdemokratiet. Det, der er vores mening og hensigt, er netop, at vi skal have styr på hele den økonomiske udvikling, og det kan vi ikke få, hvis vi ikke har kommunerne med os. Derfor er kommunerne nødt til at respektere, at de også skal holde tilbage, og at de ikke bare kan blive ved med at overskride den aftale, som er lavet.

Hr. Stavad kunne jo gøre sig den ulejlighed at læse den aftale, der er lavet med kommunerne i maj 1986. Så vil han kunne se, hvad der er aftalt med kommunerne.

Jeg finder det beklageligt, at man her ligesom vil postulere, at der rent faktisk ikke er sket overskridelser. Hvis der ikke skulle være sket overskridelser, hvorfor er kommunerne så så bange for at indgå en fornyet aftale med regeringen?

Der er visse kommuner, der overhovedet ikke vil respektere, at der skal tages økonomiske hensyn. Det er årsagen. De vil blæse på, hvad regeringen siger til dem. De vil fortsat have lov til at gøre, som det passer dem, og vi er nødt til at sige, at det kan vi ikke byde den samlede danske økonomi.

Agerschou (SF):

I maj 1986 behandlede Folketinget regeringens bud på kommunernes økonomi for

1987 og 1988. Dengang hævdede diverse borgerlige politikere, bl.a. hr. Svend Heiselberg, kan jeg huske, at nu var det slut med hovsaindgreb, nu ville kommunerne få mulighed for langtidsplanlægning. Vi advarede kommunerne mod at tro på, hvad der blev sagt af regeringspartierne, og opfordrede kommunerne til at optræde håndfast over for regeringen.

Med de lovforslag, der behandles i dag, kan vi se, at vi fik ret. Uden blufærdighed vil indenrigsministeren nu gribe ind i kommunernes ret til selv at fastsætte udskrivningsprocenten alt efter de lokale forhold. Begrundelsen er, at der er gået kuk i forhandlingerne mellem de kommunale organisationer og regeringen. Så gør den borgerlige regering det, der efterhånden er blevet dens varemærke: den forsøger sig med et diktat. Vi har set det i forbindelse med overenskomstindgreb, tidligere indgreb over for kommuner, lægekonsflikten og sidst i forbindelse med Falckredderkonsflikten.

Regeringen er simpelt hen modstander af, at man taler sig til rette. Det er ikke regeringens stil. Man vil hellere diktere i bedste centralistiske stil.

Det er ikke kun SF, der har den opfattelse. Også ledende borgerlige kommunalpolitikere har den samme mening. F.eks. er amtsborgmester Kresten Philipsen fra Venstre – fra Venstre – citeret for, at regeringen efter hans opfattelse overhovedet ikke har været interesseret i en aftale med Amtrådsforeningen.

Regeringens foretrukne metode er altså diktater, og her adskiller den sig ikke i særlig grad fra østeuropæiske planøkonomer. Efterhånden vil den borgerlige regering gå ind i historiebøgerne som diktateregeringen.

Denne gang er det altså de kommunale udskrivningsprocenter, man vil have fat på. Kommunernes skatteprocenter i 1987 skal vilkårligt videreføres i 1988.

Lovforslaget indeholder dispensationsmuligheder for indenrigsministeren, og hvad betyder så det? Det betyder, at de kommunale budgetter skal indsendes til vurdering og godkendelse i Indenrigsministeriet, hos centralkomiteen. Det kan man kalde rendyrket statscentralisme.

At et parti som Venstre, der ved utallige festlige lejligheder har talt om det lokale selvstyre, kan hoppe med på den, må være et udtryk for Venstres almindelige degenerere-

[Agerschou]

ring. Selv sine mest grundlæggende ideer har Venstre nu forladt. Det har været i gang længe, men nu er det fuldført. Venstre er nu stort set meningsløst som parti.

Indgrebet er et foreløbigt sidste led i regeringens gentagne attentater på kommunerne. Denne gang består attentatet bl.a. i, at der lægges nye store økonomisk krævende opgaver ud til kommunerne. Det gør regeringen for så i anden omgang at løbe fra regningen ved ikke at betale de penge, den kompensati-on, der skal følge med. Regeringen vil altså ikke betale. Derved sættes kommunerne i en alvorlig økonomisk klemme, og det strammer naturligvis hårdest i de kommuner, der har sørget for rimelige forhold for de folk, der bor i kommunen.

Nu kommer regeringen altså med et udspil, der betyder, at kommunerne ikke engang selv kan skaffe sig de indtægter, de er blevet snydt for af staten. Det har været et fundament for dansk kommunestyre, at kommunerne havde en selvstændig økonomi, at kommunerne var i stand til selv at skaffe sig indtægter til at løse opgaverne på den måde, de lokalt havde besluttet. Den mulighed fratager man nu kommunerne, og det er en ganske alvorlig massakre på selve det kommunale system i Danmark.

Så vidt vi kan se, er der, hvis lovforslaget bliver vedtaget, nu kun takststigninger tilbage, hvis en kommune vil skaffe sig ekstraindtægter, og her har vi nok en ideologisk baggrund for forslaget. Vi ved, at regeringen er interesseret i brugerbetaling, og hvis lovforslaget bliver vedtaget, er der efter vores opfattelse åbnet en genvej for indførelse af massive brugerbetalinger. Vi har et notat af den 30. april 1987 til brug for regeringens kommunekontaktudvalg, der indeholder en liste over brugerbetalinger: højere forældrebetaling for børns ophold i daginstitutioner, betaling for daghjem og dagcentre, betaling for lånerkort, for blot at nævne nogle stykker.

Vi er sikre på, at meningen med dette forslag ikke bare er et indgreb mod kommunernes økonomi, men også et forsøg på at bane vejen for en bred vifte af brugerbetalinger. Hvis lovforslaget virkelig skulle blive vedtaget, vil konsekvensen være en byge af forslag om direkte brugerbetaling for alt muligt mellem himmel og jord. Det bør især Det Radikale Venstre mærke sig ved denne lejlighed.

Lovforslaget medfører altså for det første, at regeringen fortsætter med sin foretrukne arbejdsmetode: at dænge folk til med dikta-ter, hvor man kunne have talt sig til rette. For det andet en total fjernelse af kommunernes økonomiske selvstændighed. Visse kommuner skal som sagt oven i købet have godkendt deres budgetter i Indenrigsministeriet. En naturlig konsekvens af dette ville være, at regeringen til efteråret stiller forslag om, at kommunalbestyrelsesmedlemmer bliver direkte udpeget af staten. For det tredje betyder en vedtagelse af lovforslaget en strøm af forslag om brugerbetaling. Det er de tre konsekvenser, en vedtagelse af lovforslaget vil have.

Dette indgreb er naturligvis helt uacceptabelt, og i øjeblikket også for Det Radikale Venstre. Det ville glæde os, hvis Det Radikale Venstre i denne omgang står fast. Det er vi ikke forvænt med, men lad os håbe, at det sker denne gang.

Det er muligt, at regeringen forsøger at skjule sin almindeligt fejlslagne økonomiske politik via dette indgreb. Rapporten fra det Økonomiske Råd viser, at det går helt, helt galt. At regeringen vil sidde med korslagte arme over for udsigterne til en ledighed på helt op til 310.000 i 1988, er en skændsel.

Oven i købet hælder finansministeren salt i såret ved at ville begrænse investeringerne inden for bl.a. boligbyggeri, det sociale område og sundhedssektoren, hvor vi ved, at der er massive opgaver og problemer at løse. Lad mig som et enkelt eksempel nævne det, der har været omtalt i dagspressen i dag, nemlig at der er 18.000 børn, der er anbragt uden for eget hjem. Det er for mig at se et resultat af regeringens almindelige politik, men det problem mener den borgerlige regering ikke man skal forsøge at løse. Tværtimod, man vil bremse nødvendige udgifter i forbindelse med lige præcis det problem.

Vi håber ikke, at dette utrolig grundlæggende indgreb over for kommunerne kan vedtages. Hvis det alligevel skulle ske, vil SF opfordre kommunerne til almindeligt oprør mod den eksisterende statsmagt.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Efter nu at have hørt SFs ordfører og efter tidligere at have hørt Socialdemokratiet me-

[Dohrmann]

ning om tingene, står det helt klart, at det, SF og Socialdemokratiet mener, er, at kommunerne skal have lov til, på trods af underskud, på trods af dårlig handelsbalance osv., frit at bruge løs og forhøje skatterne.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige regeringspartierne tak. Tak, fordi I omsider har lyttet til Fremskridtspartiet og har fulgt det råd, vi har givet i mange år, nemlig at det kommunale overforbrug, der finder sted, simpelt hen skal bremses.

Uanset om det er venstrefolk, om det er konservative, eller om det er socialdemokrater, sidder man rundt omkring i byrådene og lever en luksustilværelse og bruger løs. Det kan naturligvis ikke accepteres. Det havde naturligvis været langt, langt bedre, om de kommunalbestyrelser selv kunne have fundet ud af, hvilke ting der skulle ske, og at de skulle holde igen. Det kan de ikke. Det vil de ikke.

Jeg skal kort meddele – jeg tager ikke ordet mere i denne debat – at bliver der behov for yderligere detaljeret lovgivning for at styre de kommunalbestyrelser, som ikke har magt over tingene, medvirker Fremskridtspartiet meget gerne.

Ole Vig Jensen (RV):

Lad mig slå fast med det samme, at der er ingen uenighed mellem regeringen og Det Radikale Venstre om målsætningen for den kommunale økonomi. Denne målsætning er fastlagt, ikke alene af Folketing og regering, men også i en fælleserklæring fra maj 1986 mellem de kommunale organisationer og regeringen.

Netop fordi den kommunale økonomi hviler på en frivillig aftale med kommunerne, endda en 2-årig aftale for 1987 og 1988, lægger vi afgørende vægt på, at denne aftale overholdes.

Der bliver meget lidt eller i hvert fald alt for lidt tilbage af det kommunale selvstyre og endnu mindre af samarbejdet mellem staten og kommunerne, hvis ikke indgåede aftaler overholdes, og hvis ikke kommunerne er i stand til at indpasse den kommunale økonomi i den samlede samfundsøkonomi.

I Det Radikale Venstre deler vi regeringens bekymring for udviklingen i de kommunale budgetter, som de kendes i dag. Det har været skuffende, at man allerede få måneder

efter den indgåede aftale ved kommunernes budgetvedtagelser overskred den aftalte ramme med omkring 2 mia. kr. Det har heller ikke været særlig opløftende at erfare, at man ikke i den første del af budgetåret – de første ca. 4 måneder – har gjort nogen særlig indsats for at søge at tilpasse de kommunale budgetter til den aftale, de har indgået med regeringen.

Og hvad var så indholdet af de aftaleforhandlinger, som foregik mellem kommunerne og regeringen? Det var bl.a. et udspil fra regeringen – en imødekommenhed, vil jeg sige, fra regeringen – over for kommunernes ønsker og krav. Jeg erindrer også, at vi fra radikal side tilskyndede til en imødekommenhed, som medførte, at kommunerne, inden forhandlingerne var afsluttet, havde fået et betydeligt udgiftsloft. Også af den grund erklærede de kommunale organisationer sig tilfreds med, at der var indgået en frivillig aftale, og i særlig grad lagde de vægt på, at den var 2-årig.

Jeg erindrer endda, at amtskommunerne – dvs. deres organisation – erklærede, at med den aftale, der nu var indgået, var de i stand til at nedbringe ventelisterne væsentligt.

Fra radikal side tager vi i vores vurdering af den kommunale økonomi udgangspunkt i den af kommunerne frivilligt indgåede aftale. Hvad skulle vi ellers gøre? Det er den aftale, vi ønsker kommunerne fastholdt på, naturligvis med de justeringer, som er affødt af tilkomne udgifter, som kommunerne ikke har kunnet tage højde for. Jeg har også forstået, at det er indgået i forhandlingerne mellem de kommunale organisationer og regeringen i forsøget på at nå en aftale.

Vi beklager, at disse forhandlinger ikke har ført til et resultat, til en justeret aftale. I stedet har regeringen nu valgt at fremlægge forslag om indgreb i den kommunale økonomi og i de kommunale dispositionsmuligheder.

Lige så langt vi har været enige med regeringen i målsætningen, lige så lidt er vi enige med regeringen i den nu valgte fremgangsmåde til at styre den kommunale økonomi.

Vi finder det uheldigt, at vi via et lovindgreb af denne karakter allerede på dette tidspunkt i budgetåret skal påtage os ansvaret for den kommunale økonomi. Vi mener, som jeg har sagt tidligere, at det er overordentlig vigtigt, også for det kommunale selvstyres

[Ole Vig Jensen]

fremtid, at kommunerne får lov til at bevise, at de er i stand til at leve op til indgåede aftaler.

Vi mener heller ikke, at regeringens model med et 1-årigt skatteloft løser det, som er kommunernes reelle problemer. Vi finder det uhensigtsmæssigt, at vi ved lov skal dirigere den enkelte kommunes økonomiske dispositioner. Det er et meget stærkt indgreb i det kommunale selvstyre. Det er vidtgående, og vi er hidtil vejet tilbage for at gå ind i en så kraftig detailstyring.

Imidlertid er der selvfølgelig behov for, at der sker noget. Hvis der ikke sker en ændring i udviklingen i den kommunale økonomi, kan kommunerne ikke overholde, hvad de selv har aftalt, og så slår man også den overordnede økonomiske politik i stykker.

Vi lægger, som det er fremgået af det, jeg har sagt, overordentlig stor vægt på, at vi fastholder kommunerne på et medansvar. Det gør vi ikke, hvis vi uden videre lovgiver, fratager dem ansvaret. Ja, i værste fald kunne vi uansvarliggøre dem. Det kan det kommunale selvstyre ikke leve med. Det kan Folketinget heller ikke leve med.

Lige så langt det er muligt – det må vi få en nærmere afklaring af under de forhandlinger, der skal foregå i de kommende dage, og der er jo ikke lang tid til, hvor jeg går ud fra, at vi også får lejlighed til at lytte til de kommunale organisationers opfattelse af situationen – må vi søge at finde frem til løsninger, som kan sikre, at de opstillede målsætninger holder. Det vil Det Radikale Venstre engagere sig i i de kommende dage, og vi vil da også udtrykke håbet om, at det lykkes.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne stille hr. Ole Vig Jensen det spørgsmål, jeg stillede de tidligere ordførere, men som jeg ikke har fået svar på af nogen af dem.

Når regeringen siger, at rammen for 1987 er overskredet med 2 mia. kr., og de kommunale organisationer mener, at de har ret til at få forhøjet den aftalte ramme med 1,6 mia. kr. – det er ikke sikkert, at det passer helt og fuldt, men det er deres opfattelse – og der derfor i øjeblikket synes at være en overskridelse på 400 mill. kr., når aftalen lyder på, at det skal gøres op, når regnskabet er afsluttet

engang i 1988, er det så overhovedet holdbart på nuværende tidspunkt at tale om en overskridelse? Er grundlaget for hele diskussionen og regeringsforslaget overhovedet i orden, hr. Ole Vig Jensen?

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Det vil vi naturligvis have afklaret nærmere under det udvalgsarbejde, der er i gang. Vi har jo ikke deltaget i forhandlingerne. De foregår mellem regeringen og de kommunale organisationer. Vi har selvfølgelig også bemærket, at de har en forskellig vurdering, og at de i hvert fald i de forhandlinger, der er foregået indtil nu, ikke har kunnet få, tør man bruge det udtryk, enderne til at nå sammen. Der er tilsyneladende en forskellig vurdering af tingene. Det mener jeg at vi under udvalgsarbejdet kan prøve at få afklaret bedst muligt.

Tilbage står naturligvis, at det i øjeblikket er uafviseligt, at der er overskridelser, og at vi også fra vor side selvfølgelig må tilskynde til, at kommunerne bringer deres økonomi i overensstemmelse med aftalen på det grundlag, som er det mest rigtige. Det skulle være muligt med al god sagkundskab at nå et nogenlunde ensartet tal.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

En af de tiltalende ting ved hr. Ole Vig Jensen er, at man får et svar, når man spørger. Jeg vil derfor kun stille hr. Ole Vig Jensen et tillægsspørgsmål: hvordan kan man hævde, det er uafviseligt, at der i øjeblikket er en overskridelse, med den motivering, som jeg gav før for at mene, at der ikke kan konstateres en overskridelse på nuværende tidspunkt?

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg tror, vi alle sammen lyttede med stor interesse til hr. Ole Vig Jensens indlæg her i dag, og jeg tror, at man kan sammenfatte det på den måde, at hr. Ole Vig Jensen sagde, at hans parti var enig med regeringen i, at en indgået aftale med kommunerne skal overholdes. Det var hans første synspunkt.

[Svend Auken]

Hans andet synspunkt var, at den fremgangsmåde, der var foreslået i lovforslagene, i hvert fald ikke var anvendelig, i hvert fald ikke kunne bruges. Sådan opfattede jeg det indlæg, vi hørte fra hr. Ole Vig Jensen.

Derfor venter vi naturligvis spændt på at høre, hvilken reaktion, hvilken konsekvens regeringen vil drage af en så klar tilkendegivelse.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi går videre i ordførerrækken, så når vi hurtigt til indenrigsministeren.

Bollmann (CD):

Da vor ordfører heller ikke ved denne sag kan være til stede, skal jeg ganske kort knytte nogle enkelte kommentarer til disse lovforslag, og jeg skal sige, at de bemærkninger, jeg gør, også gælder for Kristeligt Folkeparti.

Vi mener også, at kommunerne må følge de samme principper, som staten gør, nemlig at begrænse udgifterne og holde skatterne nede. Det var jo også de principper, der var enighed om, og som var baggrunden for den enighed mellem kommunerne og regeringen, som blev opnået sidste år. Men ser man på udviklingen på de kommunale budgetter siden da, må man jo altså desværre konstatere, at der er betydelige overskridelser. Jeg skal ikke sætte tal på, for der har svirret så mange tal i luften. Jeg tror ikke, der er uenighed om, at der er overskridelser, og derfor er vi selvfølgelig også enige i, at der skal gøres noget.

Jeg skal da gerne beklage, at der ikke har kunnet opnås en aftale, og at lovgivning derfor er nødvendig, men sådan ser det altså ud.

Nu har der været brugt utrolig stærke ord både fra SF og Socialdemokratiet, men jeg synes da godt, man kan tilføje, at lovforslagene imødekommer nogle af kommunernes ønsker både med hensyn til ophævelse af deponeringsordningen, spørgsmålet om kompensation for visse nye opgaver og i øvrigt også flere andre ting, ligesom man foreslår, at der kommer en dispensationsmulighed.

Alt i alt finder vi derfor, at forslagene er rimelige, og vi kan selvfølgelig støtte regeringens forslag.

Albrechtsen (VS):

De to lovforslag, som regeringen har fremsat, er renlivet borgerlig klassepolitik i den forstand, at de tvinger kommunerne til – hvis de da bøjer sig under åget, det kan vi jo håbe de ikke gør – at gennemføre forringelser af rent borgelig art, det vil sige forringelser, der rammer børnene, bistandsklienterne, patienterne, miljøet osv. I den forstand er det rent borgerlig klassepolitik.

Man kan sige det på den måde, at i det borgerlige Danmark er der ikke længere plads til det kommunale selvstyre; der er ikke længere i det borgelige Danmark plads til et demokrati, der udvider sig, men kun plads til et demokrati, der til stadighed indskrænkes. Det er det dybt principielle i denne sag. Jeg håber også, at det er det, Det Radikale Venstre vil ende med at tilkendegive så klart som vel muligt: at her i landet skal demokratiet stedse udvikles og udvides, det skal ikke indskrænkes. Det er jo det grundlæggende i denne sag.

Jeg har set, at undervisningsministeren har udtalt, at han ikke bebrejder amterne og kommunerne, at de er gode imod deres skoler, men det er en godhed, siger han, de helt selv har besluttet, og den må de ikke bruge som begrundelse for at sætte skatterne op. Så langt rækker altså undervisningsministerens forståelse af selvstyret. Kommunerne må gerne være gode ved skolevæsenet, det må de bare ikke alligevel; det må de i hvert fald kun på den måde, ministeren bestemmer, ikke på den måde, de selv bestemmer.

Det synes jeg er det afgørende, og jeg er helt enig i de bemærkninger, hr. Agerschou kom med om partiet Venstres rolle i denne specielle sammenhæng, dette parti, der havde et stort, visionært – godt nok borgerligt – men visionært program om lokal indflydelse, medindflydelse, nærdemokrati. Det nære samfund kaldte man det vist engang. Det er der ikke mere noget tilbage af i Venstres politik. Vi må betragte den sag som lagt på hyl- den.

Jeg er også enig i den betragtning, som hr. Agerschou antydede, at det vel må indebære, at der ikke længere er noget strengt behov for at have et konservativt parti og så et parti, der officielt kalder sig liberalt, fordi Venstre vel herefterdags kun er en fraktion af Det Konservative Folkeparti. Jeg ved i hvert tilfælde ikke, hvilke forskelle der herefterdags skulle kunne peges på. Men det må de

[Albrechtsen]

borgerlige selvfølgelig om. Hvis de gerne vil have flere partier, skal jeg selvfølgelig ikke blande mig i det. Det kan bare blive svært at se behovet for det.

Jeg håber, at Det Radikale Venstre vil benytte lejligheden til at konkludere på debatten her i dag – og det vil jeg også bede hr. Ole Vig Jensen understrege, inden denne debat er slut – at dette princip om det kommunale selvstyre ikke er noget, der vil blive solgt. Jeg hørte i hr. Ole Vig Jensens indlæg nogle udtryk, der gik lidt i retning af, at det var ikke holdbart uden videre at lovgive, det var ikke holdbart uden videre at gribe ind. Det kunne fortolkes sådan – lidt ondskabsfuldt måske – at Det Radikale Venstre måske på et senere tidspunkt i løbet af sommeren f.eks. kunne drømme om at gå ind i noget sådant.

Jeg håber ikke, det var sådan, det skulle forstås. Nu siger jeg det lidt ondskabsfuldt, men det er ikke desto mindre væsentligt at få afklaret, om der kunne ligge sådan nogle ting i hr. Ole Vig Jensens brug af ordene »ikke uden videre«.

Jeg håber, at vi kan få den meget klare markering allerede her i dag, for hvis vi kan det, betyder det, at der kun kan drages én konklusion på det problem, som vi står over for, og det er, at der må findes en løsning på de kommunale budgetproblemer, som tillader opretholdelsen af det kommunale selvstyre, samtidig med at kommunerne løser deres problemer. Det er de elementer, som hedder fjernelse eller i hvert fald forhøjelse af »det skrå skatteloft«, som hr. Thoft har fremsat et forslag om, som vi skal behandle lidt senere, forbedringer af rammerne og tilskuddet, som Socialdemokratiet har peget på, men på lidt længere sigt, dvs. kort efter valget forhåbentlig, også en egentlig skattereform.

Jeg kan nemlig ikke lade være med at sige, at denne sag er jo også opstået, fordi der er indgået et skatteforlig og der findes et skattesystem i dette land, aftalt mellem regeringspartierne og Socialdemokratiet, som ikke er holdbart. Det er jo grundlæggende sådan, at dette skattesystem stiller kommunerne i en situation, hvor kommuneskatter kun kan forhøjes med asociale virkninger.

Derfor synes jeg også godt, man kunne stille det spørgsmål til Socialdemokratiet: er det holdbart at blive ved med at aftale skatter og skatteforlig sammen med en borgerlig

regering, der bruger skattesystemet – jeg vil sige misbruger skattesystemet – på den måde, som der er tale om i denne sag? For sagen er, at man misbruger skattesystemet og skatteforliget til at baste kommunerne i en spændetrøje, til at afvikle det kommunale selvstyre. Hvis jeg var Socialdemokrat, ville jeg i hvert fald stille mig selv det spørgsmål: kan det i længden være holdbart, at man vedbliver med at lave skatteforlig sammen med partier, der bruger og misbruger skattesystemet på en sådan asocial måde?

Det er et spørgsmål, som jeg synes trænger sig mere og mere på, også når man ser på forslaget vedrørende den kommunale grundskyld, som man også fra borgerlig side kommer med, samtidig med at man har et skatteforlig sammen med Socialdemokratiet. Vi havde renteaftagen i efteråret. Man fører en politik, hvor man misbruger det forhold, at man på centrale punkter i hele skattesystemet har et forlig med Socialdemokratiet, til at rette angreb mod vigtige punkter i velfærdsstaten på alle mulige andre felter. Jeg synes, det må give anledning til overvejelser hos Socialdemokratiet.

Lenger (SF):

Jeg tror, at fru Karen Højte Jensen og jeg misforstod hinanden tidligere i debatten, for fru Karen Højte Jensen svarede på mit indlæg, som om jeg skulle have kritiseret, at kommunerne havde fået for få refusioner på grund af de øgede byrder, der var pålagt kommunerne. Det var ikke tilfældet. Det, jeg blot bad fru Karen Højte Jensen om at præcisere, var, om hendes bemærkninger om kommunerne var ment som en kritik.

Fru Karen Højte Jensen konstaterede jo, at af væksten i de samlede offentlige netoudgifter tegnede kommunerne sig for den største del. Det, jeg gerne ville vide, var, om det fra fru Karen Højte Jensens side var ment som en kritik eller det blot var ment som en konstatering. For der er jo ikke noget underligt i, som jeg også sagde i et tidligere indlæg, at det netop er den kommunale sektor, der tegner sig for den største del af væksten derved, at de øgede udgifter jo er faldet på områder, der udføres igennem kommunerne.

Dernæst har jeg et par spørgsmål til indenrigsministeren, som om lidt skal besvare

[Lønger]

de indlæg, der har været i debatten. Det første spørgsmål udspringer også af fru Karen Højte Jensens indlæg, fordi fru Karen Højte Jensen jo sagde, at de samlede nettoudgifter var steget med 2,8 pct. for det offentlige under ét. Det, som jeg gerne vil bede indenrigsministeren svare på, er: hvor stor måtte denne vækst være, såfremt kommunerne også efter regeringens mening havde overholdt de indgåede aftaler? Ligger den tilladte vækst langt fra de 2,8 pct., eller er det decimaler, vi taler om?

Det andet spørgsmål, jeg gerne vil bede indenrigsministeren om at besvare, er: hvorfor får vi overhovedet dette lovforslag? Det fremgik jo af fru Karen Højte Jensens indlæg, og det fremgår også af bemærkningerne til lovforslaget fra indenrigsministeren, at man mener, at det såmænd ikke kommer til at betyde noget særligt, fordi de samlede vilkår, man giver kommunerne med indgrebet her, vil være sådan, at de sagtens kan klare sig inden for de samme skatteprocenter i 1988, som de har for 1987. De kan sagtens klare sig, det vil ikke være nogen særlig binding på kommunerne, siger man jo i bemærkningerne. Det, jeg gerne vil spørge indenrigsministeren om, er: hvad er så årsagen til, at vi skal beskæftige os med disse lovforslag?

Endelig den tredje bemærkning. Den drejer sig ikke blot om de to lovforslag, vi behandler her, men også om det næste lovforslag, der er på dagsordenen, fordi grunden til, at det har været så vigtigt for os at få behandlet det næste lovforslag på dagsordenen om ikke sammen med så dog i tilknytning til de to lovforslag, vi behandler her, er, at ministeren som en del af begrundelsen for dette lovforslag bruger, at flere og flere kommuner, jeg tror, det er 151 kommuner, efterhånden har så høje skatteprocenter, at borgerne støder hovedet mod »det skrå skatteloft«.

Det er da korrekt konstateret fra ministerens side i bemærkningerne; det vil vi overhovedet ikke bestride. Vi vil heller ikke bestride, at med et skråt skatteloft på 68 pct. kan det være socialt meget problematisk at forhøje de kommunale skatteprocenter, fordi de højeste indtægter vil komme til at betale en mindre progression i de kommuner, der har den højeste skatteprocent, end de vil komme til at betale i de kommuner, der har en lavere skatteprocent. Det er for så vidt

korrekt iagttaget, men der er så to valgmuligheder.

Hvis nogen støder hovedet mod loftet, kan man enten skære hovedet af manden eller også kan man forhøje loftet. Det er jo så det, som det næste forslag går ud på, men som i allerhøjeste grad vedrører og netop er inspireret af indenrigsministerens forslag. Hvorfor skal vi overhovedet beskæftige os med et indgreb af denne karakter med så store omkostninger for det kommunale selvstyre, når det var ulige lettere at forhøje »det skrå skatteloft«, som indenrigsministeren selv påpeger i sine bemærkninger er et problem, og som også er påpeget af adskillige andre, ikke mindst af borgmesteren i Århus, Thorkild Simonsen, der også er formand for Kommunernes Landsforening?

Indenrigsministeren (Enggaard):

Når vi har denne forhandling i dag, er det jo noget, vi bestemt ikke har ønsket. Da vi i fjor ved denne tid indgik en fællesaftale mellem regeringen og de to kommunale organisationer, København og Frederiksberg og Hovedstadsrådet, var det i lyset af, at der var et dybt, gensidigt ønske om, at vi kunne have et aftalesystem, løse tingene ved en god forhandling. Vi havde mange møder, men vi nåede frem, og regeringen viste betydelig imødekommenhed over for de ønsker, der var, fordi også vi anså det for meget vigtigt at have et godt forhold til kommunerne, og fordi man derved fik inddraget kommunerne, med det ansvar der er i, at man indgår en aftale og søger at leve op til den.

Hvis situationen havde været den, at denne fællesaftale var opfyldt, havde vi slet ikke behøvet at have et lovforslag i dag. Jeg kommer tilbage til spørgsmålet om, i hvilket omfang vi i dag er i stand til at kende disse ting i detaljen. Det kan vi selvsagt ikke, men vi ved så meget, at der ikke er udsigt til, at de to parter under ét er i stand til at leve op til den forståelse, som vi nåede til.

Fordelen ved at have en 2-årig aftale var også netop den, at man dermed skulle kunne disponere mere langsigtet, have et længere perspektiv i det, kende sine vilkår et længere stykke ud i fremtiden, i virkeligheden 2½ år frem fra det tidspunkt, hvor aftalen blev indgået.

[Indenrigsministeren]

Jeg mener stadig, at det er et eftertragtel-sesværdigt mål, og at en sådan situation er det, jeg kunne ønske mig, også i lyset af, at vi stadig har en besværlig samfundsøkonomi med betydelige problemer, hvor der derfor er brug for, at man samlet både udgiftspolitisk og med hensyn til skatteudviklingen har en styret, god udvikling.

Det vil sige, at der egentlig ingen uenighed er om, at det var den ønskelige situation; det vil jeg gerne tilstå. Jeg vil også gerne lægge frem helt åbent, at det heller ikke står i min politiske programklæring, at jeg gerne vil lovgive om det kommunale skattetryk. Jeg vil helst, at beslutning og ansvar følges ad, og at det kan føre til et godt resultat, som også samfundsøkonomien og skattetrykket kan korrespondere godt med.

Jeg siger det også, fordi der har været en række sarkastiske bemærkninger i anledning af, at man her ville gøre op med, hvad der kunne være af principper. Der er altså ingen tvivl om, at også jeg og regeringen ønsker en anden løsning. Vi har ikke kunnet gøre det. Det er med dyb beklagelse, at jeg må konstatere, at det har ikke været muligt.

Hvis vi ser på den situation, der er blevet beskrevet her, så har flere talt om de snærende bånd, som er pålagt kommunerne i denne regerings tid. Derfor kan der være grund til at se lidt på, hvad der er sket de sidste år, navnlig de sidste 4-5 år. Der er sket det, at serviceniveauet faktisk er øget. Jeg behøver ikke gå i detaljen, men jeg kunne let påvise, hvordan antallet af ansatte i de forskellige kategorier pr. opgave, pr. barn osv. er øget, hvordan antallet af bøger er øget, hvordan lærerskematimer pr. elev er øget. De ting kan jo ikke diskuteres. Det er kendsgerninger.

Jeg siger ikke hermed, at kommunernes ansvarligt valgte bruger løs af pengene. Det var det udtryk, som hr. Dohrmann anvendte. Det synes jeg ikke er noget godt udtryk, vil jeg gerne sige. Sådan føles det sikkert heller ikke af de enkelte kommunalbestyrelsesmedlemmer, som ansvarligt i det daglige søger at løse de opgaver, der hviler på kommunen, og som meget gerne vil prøve at klare en række af de ting, som borgerne også venter af dem.

Men borgernes forventninger er meget store. Borgernes forventninger er større end det, som samfundsøkonomien er i stand til at honorere, og derfor er kommunalbestyrelserne naturligvis i en vanskelig situation. De er i

den situation, at de gerne ville give mere til opfyldelse af borgernes ønsker end det, hensynet til skattetrykket og hensynet til samfundsøkonomien tilsiger. Derfor synes jeg ikke, det er rigtigt at tale i de vendinger, som hr. Dohrmann gjorde, om kommunalbestyrelsernes udgiftspolitik.

Det forhindrer imidlertid ikke, at vi har fået mere ud af den kommunale sektor i disse år trods snakken om nedskæringer, og at det derfor også er en belastning for skattetrykket. Hvis vi ser på den allersneste udvikling, udviklingen fra 1986 og frem til rammen for 1987, så er der jo tale om en realvækst på 1-2 pct., og vi ved faktisk en hel del om, at de faktiske udgifter ligger et stykke over rammen.

Det, som regeringen vil i denne situation, er ikke at skære ned, men vi vil begrænse denne vækst til det samfundsøkonomisk rimelige, og vi vil sikre, at der ikke udløses nye skattestigninger, som igen kan finansiere udgiftsstigninger.

Lovforslagene indebærer, at kommunerne i 1988 kan finansiere en aktivitet, der ligger ca. 1 mia. kr. over den aftalte ramme, og at amtskommunerne kan finansiere en aktivitet, der ligger ca. 1½ mia. kr. over rammen. Det er ikke nedskæringer, ikke mindst når man tænker på, at kommuner og amtskommuner samtidig slipper for en deponeringsforpligtelse – med den usikkerhed, der ligger i det – på 1½-2 mia. kr.

Jeg tror, hr. Henning Rasmussen og andre har noteret sig, at jeg er varsom med hensyn til at give tallene ganske eksakt, netop fordi disse ting, som det også er fremgået af debatten, egentlig først kan gøres op senere og vi ikke kender den udvikling, der forestår. Men vi ved meget om, hvad der ligger i budgetterne, og vi ved ganske meget om, hvordan udviklingen er i den hidtil forløbne del af året. Dermed har vi også sammen med de udsagn, vi har fået i de forhandlinger, der er blevet ført med de kommunale parter, en ganske god fornemmelse af, hvor tingene kan ende.

Jeg var egentlig meget bevæget over her i debatten at høre det defensorat for kommunerne, som blev ført fra flere partiers side, måske ikke mindst fra Socialdemokratiets side, med hensyn til at ville frikende kommunerne praktisk taget for enhver overskridelse af fællesaftalen. Jeg vil sige, at det var et defensorat, som var væsentlig stærkere end det,

[Indenrigsministeren]

jeg har hørt fra de kommunale parter selv. Derfor ville jeg bare stilfærdigt give det råd, at man i denne diskussion ikke overser, at det selvsagt i spørgsmål, som vedrører en gældende deponeringsforpligtelse, også er i kommunernes interesse at fremstille situationen på en sådan måde, at man søger at frikende sig for i hvert fald en væsentlig overskridelse.

Det blev sagt i debatten, at kommunernes vilkår er meget ulige efter denne lovgivning. Det har man, tror jeg, sagt ved tidligere lejligheder, hvor man har diskuteret kommunale forhold. Det kan aldrig helt undgås. Der vil altid være nogle, der føler, at de er ramt på en anden måde end deres nabokommune. Det ved vi. Jeg vil også gerne medgive, at der er nuancer, og der er forskelle i dette billede, og det gør, at nogle kommuner kan få vanskeligheder også efter den foreslåede lovgivning.

Netop fordi der er åbnet mulighed for dispensationer af en ganske betydelig størrelsesorden for begge kommunegrupper, er der dermed også givet en mulighed for, at nogle af de vanskeligheder, som jeg erkender der kan være, kan overvindes. Det er klart min hensigt at søge at overvinde vanskeligheder et langt stykke. Jeg tror derfor, at disse vanskeligheder kan løses, og desuden har vi jo lånemuligheder til både rensningsanlæg og sygehuse, som også kan løse en finansiel klemme mange steder.

Er det nu ikke detaljstyring – var det ikke det, man kaldte det? Jeg tror, det var hr. Henning Rasmussen, der var langt inde i den argumentation.

Vi skal ikke have mere af disse hjælpeforanstaltninger end nødvendigt, det er klart. Men omvendt, at give afkald på at løse nogle opståede problemer for nogle enkelte kommuner eller amtskommuner, det ville være forkert. Det er derfor en balance mellem, at også jeg gerne ville være fri for en detaljeret administration, men på den anden side føler, at det er rigtigt at lave ordningerne, løsningserne på en sådan måde, at de kan virke så rimelige som muligt for de enkelte kommuner og for kommunerne i forhold til hinanden.

Netop når man giver en indtægtsramme som en ny form for styring – vi har jo hidtil styret over budgetrammerne, det er altså en anden form – så er der stadig tale om en yd-

re ramme, som kommunens aktivitet skal trives i, og det vil sige, at man inden for denne meget store kasse stadig har muligheder i det kommunale selvstyre for at prioritere ting, at beslutte ting, at udvikle ting, alt inden for de økonomiske muligheder. Der er i princippet ikke så megen forskel mellem den situation, som man her vil få, og den, man har kendt i de tidligere år. Det er stort set den samme opgave.

Hvis man fra oppositionens side vil kalde det detaljstyring, så kan man jo gøre det, men jeg tror ikke, at det vil blive følt på den måde, og jeg tror, at de, der har disse opgaver inde på livet, også vil vide, at der her er tale om det dobbelte hensyn, at vi skal have den samlede økonomiske udvikling til at forløbe rigtigt, samtidig med at den enkelte kommune skal kunne leve sin tilværelse inden for en sådan ramme med så stor frihed som muligt.

Vi skal jo ikke fra Indenrigsministeriet gøre os til dommere over kommunalbestyrelserne. Vi skal ikke bestemme enkeltheder. Vi skal bare vurdere udgifterne over for finansieringsmulighederne, altså en overordnet vurdering. Og det lader sig faktisk gøre på et rimelig nøgternt og objektivt grundlag.

Indtægterne er ikke så vanskelige at vurdere. Udgiftsrammen kan også gøres rimelig klart op, og det kan gøres op, hvordan udgiftsbehovet er. Og vi kender ganske godt likviditetssituationen, som jo også indgår i overvejelserne.

I øvrigt er rammen, som jeg har nævnt det, jo ganske rigelig. Derfor tror jeg ikke, at det er rigtigt, når man taler om, at Indenrigsministeriet bliver en overkommunalbestyrelse. Det har vi heller ikke noget ønske om, det vil jeg gerne sige.

Der er mange, der har hæftet sig ved, at der er modstående påstande om, hvad nye opgaver koster. Reglerne er jo, at kommunerne har krav på kompensation og udvidet udgiftsramme, når de pålægges nye opgaver. Regeringen vil gerne vurdere de udgiftsskabende mekanismer, bl.a. på sundhedsområdet, men det ligger klart uden for, hvad der skal gives kompensation for.

I øvrigt har vi haft en meget frugtbar diskussion imellem de kommunale organisationer og regeringen med hensyn til at få en klarere opfattelse af, hvad der er statslige krav. Hvad er krav, hvad er vejledninger?

[Indenrigsministeren]

Her har vi haft en god forståelse for, at der er meget brug for, at parterne her fortsætter et arbejde for at klarlægge, hvad det i realiteten er, staten forlanger. Det kan jeg godt forstå at kommunerne har et ønske om. Det ønske deler vi fra regeringens side. En sådan klarhed er påkrævet, også for at debatten om disse ting kan blive rigtigere.

Jeg har så ofte hørt i debatten, hvordan man siger, at vi ingen erstatning får for de krav, som Folketinget stiller. Folketinget, siger de, når vi er ude at tale med kommunerne. Så er det altså ikke regeringen, de skælder ud, så er det Folketinget. Det gør jeg stiltfærdigt opmærksom på.

I fjor, da disse ting blev gjort op på et aktstykke ved sankthanstide, var der 35 forskellige områder, hvor man efter forhandling gjorde op, hvad staten skulle kompensere kommunerne for af nye opgaver. Stort og småt mellem hinanden, 35 forskellige områder. Jeg har somme tider lyst til at rykke en annonce ind i danske blade og tidsskrifter og fortælle: inden I bebrejder os, at I får for lidt i bloktilskud, så husk, at I faktisk får betaling for følgende 35 områder bare for det, der tilkom i fjor. Jeg vil bare nævne dette for også at gentage ønsket om, at der er brug for større klarhed og mindre konfusion i debatten om, hvorvidt staten giver den kompensation, som er rimelig i forhold til kommunerne.

Man skal i det billede også huske det store rammeløft, som kom i fjor, og som skulle bruges til at dække merudgifter som følge af stigende efterspørgsel.

Hvis vi kigger på de egentlige, såkaldte kompensations-sager, som har været drøftet denne gang, har regeringen vurderet de samlede udgifter til 800 mill. kr. for de to kommunale organisationer under et, 600 mill. kr. for primærkommunerne, 200 mill. kr. for amtskommunerne. Fra kommunal side har der været nævnt noget højere tal, men vi har dog nærmet os hinanden så meget, at Kommunernes Landsforening sagde 750 mill. kr. og regeringen 600 mill. kr. for sit vedkommende. Det vil sige, at der her ikke er tale om noget, som går ind i de regnestykker, som hr. Henning Rasmussen og andre var interesseret i, med en sådan vægt, at de giver argument for at sige, at aftalen er overholdt. Slet ikke.

Specielt karensdagen har været trukket frem. Det er ganske enkelt. Bloktilskuddene er i sin tid blevet beskåret med i alt 500 mill. kr. i dagens priser. Dem får kommunerne igen, så klart er det.

Der er 300 mill. kr. til dækning af udgifter vedrørende asbest, flygtninge, skattereform m.v., og det er derfor en situation, hvor der naturligt vil være modsatte opfattelser, for skam få den kommune, der ikke ville ønske at få flere penge fra staten i en sådan opgørelse, men billedet er alligevel af noget, hvor vi taler om de samme størrelsesordener.

Jeg tror, at kommunerne på flere områder, hvor man skal styre udviklingen i de kommende år, med god nytte kan se på, hvordan man inden for staten har søgt at effektivisere sine funktioner. Jeg behøver ikke gå langt ind i det, men henviser til finansministerens gode redegørelser ved flere lejligheder om, hvad der faktisk er gjort og kan gøres, også i den offentlige sektor, trods al debat om den offentlige sektors manglende effektivitet. Så der er også her muligheder for, at man kan effektivisere sin virksomhed, og staten har på en række områder vist vej. Jeg tror, det er godt, hvis vi i højere grad i et samarbejde mellem regeringen og kommunerne ser på, hvordan vi som resten af samfundet kan gøre også den kommunale sektor lidt mere effektiv hvert år og derigennem også i det lange løb få et bedre forløb.

Det tror jeg også der vil være interesse for i den kommunale verden. Jeg benytter denne lejlighed her til at understrege også en række af de punkter, hvor der er god overensstemmelse mellem regeringen og den kommunale verden om mål og udviklinger, hvor vi har mange vurderinger fælles, også for, at dette billede, som tegner sig i forbindelse med disse lovforslag, ikke skal være af to vidt forskellige verdener, som ikke overensstemmer om ret meget, men, som det er blevet sagt, hvor den ene dikterer den anden deres tilværelse.

Sådan er situationen ikke. Vi har måttet opgive at nå til forståelse om den sidste del af en økonomisk opgørelse på grund af en uheldig udvikling i udgifterne, som begge parter helst havde været foruden. Det er situationen.

Miljøhandlingsplanen har været nævnt af en enkelt ordfører. Det er et punkt, der er vedtaget i Folketinget, og hvor man også har

[Indenrigsministeren]

fastlagt, at kommuner med lav likviditet skal have lov til at lånefinansiere rensningsanlæg.

Den beslutning efterlever regeringen naturligvis. Jeg kan med andre ord godt love, at ingen kommune forhindres i at gennemføre investeringer i rensningsanlæg, præcis som vi sidste efterår sammen med Det Radikale Venstre aftalte, at nye investeringer i rensningsanlæg og de ting, som organisk knytter sig til et rensningsanlæg, var friholdt fra rammebetragtningerne. Det synes jeg var en overordentlig klog beslutning, som blev truffet, fordi den holdt den del af miljødiskussionen uden for sammenkædning med rammebetragtninger, og alle de argumenter, man fra oppositionens side ville have ført frem om, at nu var den kommune og den kommune forhindret i at gennemføre en miljøinvestering af hensyn til de lagte rammer, blev vi fri for.

Det var en klog beslutning, som regeringen og Det Radikale Venstre traf sidste efterår, og vi har her at gøre med noget, som er meget i familie med den tankegang, at vi gerne vil have, at miljøinvesteringerne og opgaverne kan løses, uden at de kommer i konflikt med den nødvendige styring af den kommunale økonomi, som vi så i øvrigt her taler om.

Derfor tror jeg, at man må sige, at der her er taget meget hensyn til nogle ting, som jeg også ved Folketinget tillægger megen vægt, og hvor det er en forstandig ting, at vi kan sammenfatte disse ting på en sådan måde, at vi ikke bringer nogen prioriterede ting i fare på grund af nogle andre også nødvendige tiltag.

Jeg vil lige nævne spørgsmålet om amtskommunernes bloktilskud. Det var oprindeligt tanken at afvikle bloktilskuddet i 1988, og det skal erindres, at det var efter ønske fra Amtsrådsforeningen, at det blev fastsat sådan i fjor. Vi lavede faktisk to forskellige løsninger for de to kommunale områder, en for Amtsrådsforeningen, hvor bloktilskuddene skulle afvikles i år, og en anden for Kommunernes Landsforening. Men vi fandt, at vi ikke ønskede at blande spørgsmålet om bloktilskudsafviklingen sammen med fastlæggelsen af skatteløftet.

Det har at gøre med, at det enkleste i den sammenhæng vil være at opretholde tilskuddet. Det er blevet sagt, at vi har beskåret det med 2 mia. kr., men i forhold til den gældende lov er det faktisk forøget med 9 ½ mia.

kr. Det er et rent akademisk regnestykke, men jeg vil godt gøre opmærksom på, at i det lovforslag om regulering af forskellige personfradrag og andre ting i den statslige indkomstskattelov, der netop er lagt frem i Folketinget, og hvor disse ting foreslås reguleret med 4 pct., får vi en ganske enkel regulering, hvor man ikke behøver at tage de spørgsmål ind, som ville være kommet, såfremt man ikke havde udskudt denne afvikling af amtskommunernes bloktilskud.

Det er så i øvrigt en udskydelse, som har givet forståelse hos amtskommunerne. Jeg har ikke bemærket nogen indvendinger imod den disposition, som jeg tror begge parter finder er en forenkling af situationen og vel også en lidt større sikkerhed for, hvilke talstørrelser vi regner med.

Der er blevet sagt en hel del om, at kommunerne og regeringen bare kunne forhandle sig til rette. Så nemt er det egentlig ikke. Vi har faktisk forhandlet og forhandlet i to måneder. Jeg tror ikke, man fra den kommunale side vil sige, at der har været for få møder. Regeringen føler også, der har været mange og gode møder. Finansministeren smiler en smule træt, og jeg kan næsten se på finansministeren, at han tænker tilbage på de mange timer, men også mange gode timer, vi har haft med de kommunale forhandlere.

Vi kunne naturligvis nå et forlig, hvis vi accepterede kommunernes betingelser fuldt ud. Det er intet problem at nå et forlig i en forhandling, hvis man accepterer det, der ønskes. Hvis man straks slap deponeringsordningen for 1988, altså for 1987 betalt i 1988, uden nogen sikkerhed for, hvad der så i øvrigt i den sammenhæng skulle ske, kunne man selvsagt få en forhandlingsløsning. Hvis man måske samtidig også indgik på at betale noget mere for forskellige ting på kompensationsiden, ville det være nemt, men sådan er tilværelsen jo nu altså nødvendigvis ikke.

Regeringen må stå for, at vi godt vil afvikle deponeringsordningen, de 1½-2 mia. kr., som kommunerne selv skønner at de skal indbetale næste år. Det er et ganske kraftigt beløb. Det er også et udtryk for den overskridelsessituation, vi taler om. Hvis der ingen overskridelse var, var der jo heller ikke noget deponeringsproblem, så heri har man en kraftig indikator for, at vi står med et problem.

[Indenrigsministeren]

Men hvis vi ikke sætter en anden styring ind af det kommunale udgiftsforløb i stedet for deponeringsordningen, ville vi gøre noget forkert, og derfor må regeringen holde for, at vi vil godt ophæve deponeringsordningen, men ikke uden at der sættes noget andet i stedet, som kan sikre udviklingen.

Jeg har med stor interesse lyttet til de enkelte indlæg, som kom her. Jeg er enig med hr. Henning Rasmussen i, at det vil være godt og nødvendigt, at vi er færdig med denne lovgivning den 4. juni. Jeg mener, vi skylder kommunerne det af hensyn til deres videre arbejde med budgetterne, og jeg kan ikke se, at der vil være nogen fordel knyttet for nogen til at have en usikker situation om disse ting i de kommende måneder – slet ikke set fra kommunernes synspunkt.

Jeg har med megen interesse også bemærket, at de kommunale organisationer i forbindelse med den sidste forhandling, som vi har haft med dem i går, meget klart har givet udtryk for også over for offentligheden, at de helst ser, hvis der skal lovgives, at denne lovgivning færdiggøres nu, så man kender vilkårene. Jeg er ikke uenig i dette.

Hr. Ole Vig Jensen nævnte, at udgangspunktet for at vurdere hele denne sag var, at indgåede aftaler skal overholdes. Jeg er meget enig. Det er det eneste rigtig solide fundament for, at man også i fremtiden kan arbejde med disse besværlige ting, for det er svære ting. Det er forudsætningen.

Derfor kan man naturligvis diskutere fremgangsmåden. Hr. Ole Vig Jensen var ikke tilfreds med den lovmodel, som her er lagt frem, men mente, at man skulle finde andre veje, og at man i høj grad skulle lade kommunerne selv bevise, at de lever op til det, som de er gået ind på.

Jeg synes, at det er tiltalende formuleringer, og hvor jeg naturligvis har lagt en model frem for, hvordan jeg mener at det økonomiske forløb kan sikres, siger det ikke dermed, at man ikke kan tænke andre tanker om, hvordan det kan gøres.

Men tilbage bliver, at hvis man slipper tanken om, at man skal have et sikret forløb af de kommunale udgifter, kan man ikke, som Socialdemokratiet gjorde, gå ind for at ophæve deponeringsforpligtelsen uden at sætte noget andet i stedet. Det var den store, store ulempe ved Socialdemokratiets indlæg her i aften, at det kun havde den venlige side

med, det havde kun en ophævelse af deponeringsforpligtelser og så i øvrigt en støtte til nogle større krav om kompensationer. Det var faktisk det, der lå i Socialdemokratiets oplæg.

Jeg er glad for, at den tone, som lå i hr. Ole Vig Jensens indlæg, var en anden, at den i langt højere grad understregede også kommunernes ansvar for, at man har en rigtig balance i disse ting.

Jeg håber, at de kommende dages drøftelser i Folketingets kommunaludvalg kan give et godt grundlag for at vurdere disse ting bedre, at det også kan vise veje for, hvordan man kan finde gode løsninger på det. Regeringen mener, at de to forslag, vi har fremsat, er en god løsning af det problem, som findes.

Vi siger ikke, at det nødvendigvis er de eneste, der kan findes, men indtil vi ser nogle, som er lige så gode, vil vi mene, at så er det bedste, Folketinget kunne gøre, at vedtage disse forslag.

Når hr. Lenger spørger om, hvorfor disse forslag er fremsat nu, er forklaringen for det første den enkle: spørgsmålet om overskridelse, som jeg har været inde på, men det er ikke hele forklaringen. Det er også behovet for at finde en løsning på deponeringsproblemet, som er indbagt i forslaget. Det er behovet for at indbæge en sikkerhed for det videre forløb, og det er problemerne om afviklingen af amtskommunernes bloktilskud, som jeg har redegjort for, og hvor det også i sammenhængen med den statslige udskrivning er nødvendigt at disse ting klares af.

Derfor vil man forstå, at det vil have betydelige både tekniske og lovgivningsmæssige konsekvenser, hvis man ikke gennemfører en lovgivning her. Der er en sammenhæng imellem flere af disse love på en sådan måde, at det må ses under ét, og jeg håber som sagt, at vi i løbet af de kommende dage kan afklare disse ting, og at vi senest den 4. juni kan vedtage disse ting endeligt.

Det skrå skatteloft, som hr. Lenger spørger om, er præcis også en af regeringens begrundelser for, at det er nødvendigt at fastholde skatten, men her har hr. Lenger givet os den betydelige hjælp at anvise, hvad der er Socialistisk Folkepartis model for dette problem, nemlig at man bare skal løfte skatteloftet, tillade skatterne at stige.

[Indenrigsministeren]

Jeg synes, det er en vidunderlig ting, at Socialistisk Folkeparti her har stillet regeringens forslag op imod det, som man fra den side ønsker. Jeg tror, at det er noget, som borgerne også vil vide at påskønne, for lige så vel som hr. Lenger talte om at skære hovedet af skatten, er der jo også tale om, at man måske kan skære hovedet af skatteyderne. Der er altså også et hensyn til skatteyderne at tage i, hvilken model man vælger. Der er tale om, at den grænsenyttelighed, som lavindkomstfamilien har af den sidste krone, som bliver tilbage, når skatten er betalt, skal måles også mod behovet for nye offentlige udgifter. Undskyld, formand.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi kan hjælpes lidt ad med at blive færdig ved at overholde taletiderne alle sammen. En kort bemærkning til hr. Svend Auken.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Indenrigsministerens meget lange indlæg her ved førstebehandlingen havde et underligt uvirkelighedens præg over sig. Det var, som om det var et indlæg i en almindelig debat om kommunernes økonomi og skatte trykket i samfundet og ikke regeringens reaktion på den situation, der foreligger her ved førstebehandlingen, hvor et folketingsflertal utvetydigt har afvist modellen i de to forslag, der er lagt frem fra regeringens side.

Ved førstebehandlingen kan man forvente af en regering, at den ikke bare har sådan et almindeligt politisk standpunkt i sagen. Man må også forvente, at regeringen har en reaktion, når et folketingsflertal på et for regeringens økonomiske politik helt afgørende punkt har sagt nej.

Indenrigsministeren knyttede lidt fortrøstning til, hvad man kunne klare i et folketingsudvalg efter denne førstebehandling. Må jeg gøre opmærksom på, at i og med at Folketinget har sagt nej til modellen og modellen har en sådan karakter, at den griber ind i det kommunale selvstyre, vil det, så vidt jeg i hvert fald kan vurdere, ikke være muligt ved ændringsforslag til disse lovforslag at bringe et lovforslag frem til anden og tredje behandling, der er tilfredsstillende for Folketingets flertal, og derfor er vi alene på grund af den model, regeringen har valgt, og som alt-

så er uacceptabel for et flertal i Folketinget, i den situation, at enten opgiver regeringen denne model og stikker et nyt nederlag i lommen, eller også foreligger der naturligvis en parlamentarisk situation, som jeg ikke vil forlange at finansministeren og indenrigsministeren skal udtale sig om.

Hemming Rasmussen (S):

Jeg vil gerne knytte fem bemærkninger til indenrigsministerens indlæg.

Indenrigsministeren sagde, at det jo slet ikke var meningen, at han skulle være overbureau- eller overamtsråd. Det er ikke desto mindre det, indenrigsministeren efter forslaget bliver. Det bliver han over for et antal amtskommuner, når de skal investere i sygehusvæsen eller købe større inventar til sygehuse. Det bliver han, når man skal vurdere, om en kommune kan få lov til at forhøje sin skat trods loven eller kan få lov til at forhøje sin grundskyldpromille til trods for loven, når en kommune skal have lov til at vurdere skatteydernes indtægtsstigning højere end 10 pct., og i en række andre tilfælde.

Der har aldrig været fremsat lovforslag, og der har aldrig været gældende lovgivning, der giver indenrigsministeren så stor magt over beslutninger i kommunerne. Derfor kan jeg godt forstå, at indenrigsministeren i dag er ked af situationen: at være den indenrigsminister, der sætter danmarksrekord med hensyn til at skulle bestemme over detaljer og bestemme over kommunerne i en grad, som vi aldrig har set før.

Det kan ikke nytte noget at afvise fra indenrigsministerens side, at der her er tale om en betydelig personlig indflydelse for ministeren i en lang række kommunale sager, som vi ikke har set før.

Det andet, jeg godt vil sige en bemærkning om, det er det med deponeringsordningen. Ministeren siger, at ved at ophæve deponeringsordningen for det første år – den er ikke ophævet for det andet, vil jeg gerne lige understrege, efter forslagene – så vil kommunerne og amtskommunerne slippe for en udgift på 1½–2 mia. kr. Er det ikke rigtigt, at en væsentlig del af begrundelsen for, at man frygter en skattestigning i kommuner og amtskommuner til næste år, er, at man har måttet regne med at skulle betale ind til den deponeringsordning?

[Henning Rasmussen]

Det er jo en væsentlig del af begrundelsen for, at man frygter en skattestigning, at staten eller rettere sagt Nationalbanken skal have penge til næste år.

Så bruger ministeren de 1½–2 mia. kr. som udtryk for, at man kommunalt har erkendt, at man har overskredet rammen. Nej, kommunerne er nødt til at gå ud fra, at den ramme, som er fastsat, er den eneste ramme, de kender. Den kender de for hver enkelt kommune, og det betyder, at hvis rammen forhøjes, som det var tanken den skulle, med et beløb på 1,6 mia. kr., som de kommunale organisationer mener den skulle forhøjes med, var der for det første formentlig slet ingen rammeoverskridelse, og for det andet ville der næsten ingen deponeringspenge blive og dermed være en reduceret skattestigning. Det er et faktum, at det er det forhold, at regeringen ikke vil erkende, at aftalen skal overholdes, det vil sige, at rammen skal forhøjes, der skaber alle de problemer, regeringen ser i situationen.

Så vil jeg gerne spørge ministeren, om ikke det, som jeg har sagt, og som jeg har spurgt tre forskellige ordførere om i dag, er rigtigt. Ministeren skriver, at seneste oplysninger viser, at der vil blive tale om en overskridelse på 2 mia. kr. De kommunale organisationer mener, at de har ret til en forhøjelse på 1,6 mia. kr., som aftalen af 1986 lyder.

Der er altså 400 mill. kr., der skiller. Om der virkelig bliver en overskridelse, ved vi først engang i 1988, når budgetterne er blevet til regnskaber.

Er det ikke korrekt? Og er det ikke derfor korrekt, når de kommunale organisationer siger, at de i realiteten ikke har overskredet, og i alt fald at man ikke kan konstatere i dag, om der er en overskridelse? Jeg mener, det må være korrekt at sige det sådan.

Så vil jeg gerne sige til spørgsmålet om bloktilskuddene til amtskommunerne, at jeg ved da godt, at der flyttes rundt med de penge fra den ene lov til den anden. Om der så bliver det eller ikke bliver det, det vil vi jo få at se, men det er da et faktum, at i det forslag, ministeren har fremsat, og som vi har til behandling i dette øjeblik, står der, at man vil foreslå en nedsættelse af det bloktilskud, som amtskommunerne får i år på 12,7 mia. kr., til 11,5 mia. kr. til næste år.

Når man så tager i betragtning, at en 1988-krone ikke vil være så meget værd som

en 1987-krone, har jeg ret i, at lovforslaget foreslår en nedskæring af statens bloktilskud til amtskommunerne i 1988 med knap 2 mia. kr. i faste kroner eller i reelle kroner i forhold til 1987.

Jeg går ud fra, at kommunaludvalget skal gøre disse forslag færdig til betænkning på onsdag. Ja, man kan selvfølgelig få dispensation, og så har man måske en dag eller to mere til det, men det går jeg ud fra at kommunaludvalget skal, og jeg er derfor mindst lige så interesseret som hr. Svend Auken i at få at vide, hvad ministerens råd til kommunaludvalget egentlig er. Hvad skal vi arbejde med, for dette kan vi ikke arbejde videre med? Det er der jo ikke flertal for.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Den skal blive meget kort, men det, som jeg forstod at hr. Svend Auken var optaget af, var, hvorvidt der kunne opstå en parlamentarisk situation. Nu er det så heldigt, at hverken hr. Svend Auken eller undertegnede har nogen indflydelse på det, men jeg vil da gerne sige til hr. Svend Auken, at min opfattelse er, at regeringspartierne godt kunne leve med, hvis der skulle opstå en parlamentarisk situation, fordi vi vil forsøge at hindre, at kommunerne kan forhøje skatteprocenten måske med et par procent. Det må Socialdemokratiet prøve at forklare at de synes: at man skal have lov til at få hævet skatteprocenterne uhæmmet her i landet.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg tror, at hr. Svend Heiselberg ikke forstod, hvad det var, jeg sagde. Jeg udtalte mig slet ikke om den situation, som vi altså ikke vil diskutere, når statsministeren ikke er til stede. Den imødeser vi i Socialdemokratiet med meget stor fortrosthed og går ud i en politisk diskussion, ikke alene sammen med vore egne kommunalfolk og alle de mennesker, der er aktive ude i lokalsamfundene, men med støtte af alle sundt tænkende mennesker også fra Venstre og konservative på vor side. Det gør vi meget gerne.

Det var ikke det, mit indlæg handlede om. Mit indlæg handlede om, hvad der videre skal ske i Folketinget. Regeringen har lagt en

[Svend Auken]

lovmodel frem, hvorom nogle har udtalt sig venligt om formålet, men et utvetydigt flertal har afvist indholdet. Den er sådan konstrueret, at man ikke med ændringsforslag kan gøre den acceptabel, fordi den i sin grundmodel gør et alvorligt indgreb i det kommunale selvstyre, og det er det, flertallet har afvist.

Så beder jeg og formanden for kommunaludvalget selvfølgelig om vejledning i, hvad det egentlig er, Folketinget skal gøre videre. Dette lovforslag, som vi har her, og som vi ikke har spor imod at få til anden og tredje behandling i Folketinget, så stemmerne kan blive talt op, egner sig ikke som grundlag. Jeg ved ikke, om hr. Svend Heiselberg eller andre kan angive, hvilke ændringsforslag der skal til i det forslag, der ligger her, som ville gøre det acceptabelt for et flertal. Hvis man har fulgt debatten i dag, vil enhver kunne sige sig selv, at det vil ikke kunne lade sig gøre.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi går tilbage til talerrækken.

Agerschou (SF):

Det var en lang tale, indenrigsministeren holdt – 35 minutter blev vi enige om nede på bænkerne – men indholdsmæssigt en tynd kop te. Den bestod, så vidt jeg kunne høre, hovedsagelig af en gennemgang af lovforslagene, som vi faktisk havde studeret, og en gennemgang af organisationernes holdninger og en lang række andre funderinger. Den mindede mig mest om en forelæsning på Handelshøjskolen. Det er kedeligt måske, men alligevel. Jeg går ud fra, at det i virkeligheden var et forsøg på at køre os trætte.

Jeg vil ikke tage fat i de samme ting, som hr. Henning Rasmussen var inde på, måske lige bortset fra en enkelt. Indenrigsministeren sagde undervejs, at Indenrigsministeriet ikke ønsker at være overkommunal bestyrelse. Det er jo et lidt pæner udtryk for centralkomité, som jeg egentlig mener er mest korrekt, men i virkeligheden er det forkert. Hvis indenrigsministeren har læst sit forslag, vil indenrigsministeren se, at der faktisk er tre betydninger i forslaget til at dispensere fra lovforslagets indhold. Det vil sige, at kommunerne skal sende ansøgninger ind om at komme i betragtning til dispensationerne, og

de skal vurderes på en eller anden måde, og det skal man gøre i Indenrigsministeriet. På den måde er det indenrigsministeren, der i den sidste ende kommer til at beslutte, hvad der skal foregå i de pågældende kommuner.

Så vil jeg gerne stille indenrigsministeren to spørgsmål. Indenrigsministeren gjorde meget ud af at forklare, hvor meget man havde arbejdet på at få en aftale med de kommunale organisationer. Det svarer jo ikke til, hvad repræsentanterne fra de kommunale organisationer siger – og det gælder alle repræsentanterne i de kommunale organisationer, også dem, der er medlemmer af f.eks. Venstre og Konservative.

Jeg vil gerne have ministerens kommentar til følgende, som amtsborgmester Kresten Philipsen fra Venstre er citeret for i flere blade i dag, nemlig at regeringen efter hans opfattelse overhovedet ikke har været interesseret i en aftale med Amtsrådsforeningen. Den opfattelse står jo i skærende modsætning til, hvad indenrigsministeren for et øjeblik siden sagde.

Jeg vil også gerne have indenrigsministerens kommentar til en meddelelse fra Kommunernes Landsforening, som hele bestyrelsen, så vidt jeg er orienteret, står bag, hvoraf det fremgår, at man rent faktisk var tæt på en forhandlingsløsning, og at Landsforeningen senest havde fremsendt et forslag til en forhandlingsløsning den 14. maj 1987, hvor hovedpunkterne var, at de kommunale udgifter ikke skulle overstige de aftalte rammer, og at skatten skulle holdes i ro for kommunerne under ét. Samtidig skulle kommunerne have de aftalte kompensationer. De kommunale organisationer giver altså udtryk for, at man var tæt på en forhandlingsløsning, og har det indtryk, at det var regeringen, der ikke var tilstrækkelig samarbejdsvillig, men var ivrig efter at diktere – og det er vel at mærke repræsentanter også for regeringspartierne, der har det indtryk.

Indenrigsministeren (Enggaard):

Hr. Svend Auken var i virkeligheden, synes jeg, i sin argumentation eller i sin beskrivelse af situationen inde på at tegne et konfrontationsbillede. Hr. Svend Auken så lidt ud i horisonten, tror jeg, og søgte at spejle efter, om han dér kunne se en politisk situation, som kunne give store overskrifter, og

[Indenrigsministeren]

som ville føre partierne på kollisionskurs, måske bringe regeringen i vanskeligheder. Jeg anede næsten et håb hos hr. Svend Auken om, at der forelå en sådan situation. Det er måske også en politisk ordførers opgave at prøve at drage de perspektiver ind. Jeg vil ikke bestride, at det kan ligge i hr. Svend Aukens opgave, men den opgave er ikke frugtbar. Jeg kan trøste hr. Svend Auken med, at jeg ingen vanskeligheder ser i, at man i forbindelse med det videre arbejde med dette forslag også skulle kunne finde veje, der kunne tilgodese de ønsker, som kan forlige et flertal.

Jeg vil godt afdramatisere denne situation, som hr. Svend Auken har forsøgt at gøre til en konfrontation. De opgaver, vi står over for, både med kommunernes verden og med hensyn til de lovgivninger, som jeg har beskrevet hænger på disse to love, er så vanskelige, at der ikke er brug for, at det bagved liggende klima omkring disse forhandlinger ikke er godt. Der er ikke brug for drama, der er ikke brug for diskussion om, hvorvidt der bliver folketingsvalg, hvis regeringen mislykkes med dette, hvad jeg næsten kunne høre i hr. Svend Aukens stemmeføring lå som et ønske hos ham.

Jeg vil give hr. Svend Auken det råd, at han slår koldt vand i blodet og afventer de kommende dages forhandlinger om disse ting. I øvrigt er han naturligvis velkommen til til sin tid at give sin vurdering af resultatet, men jeg tror ikke, at dramatiske beskrivelser af en politisk situation som den, hr. Svend Auken giver, fører os lettere frem til et resultat.

Hr. Henning Rasmussen spørger, om der kunne være en sammenhæng mellem depoteringsforpligtelsen og behovet for skattestigning. Ja, i visse kommuner. Det er bl.a. derfor, regeringen også er interesseret i, at denne del af sagen finder sin løsning, men i den rigtige sammenhæng. I nogle af de kommuner, der ikke har den nødvendige likviditet, vil der være tale om, at man med en sådan pådraget forpligtelse kan være fristet til at udskrive mere i skat for 1988 end strengt nødvendigt. Jeg har ikke noget ønske om, at kommuner bringer sig op på et niveau, som er højere end det, der på længere sigt er nødvendigt. Der er her en god overensstemmelse – også i forhold til kommunerne og Kommunernes Landsforening – med ønsket om at

undgå unødvendige skattestigninger. I visse kommuner kan der altså godt være en sammenhæng, ikke i alle, for mange kommuner har en god likviditet, andre har ingen. Det er rigtigt, som hr. Henning Rasmussen har sagt, at gennemsnitsbetragtninger skal man være sig for i disse sager, for forholdene er så vidt forskellige fra den ene kommune til den næste.

Jeg skal ikke gå langt ind i de lidt drilske bemærkninger, som hr. Agerschou fører frem. Han fortsætter med at beskrive min tilværelse i denne sommer, som om jeg var en centralkomite. Det er et forkert billede. Allerede den omstændighed, at jeg kun er 57 år gammel, gør, at jeg er alt for ung til at varetage den opgave i forhold til den verden og det forbillede, som hr. Agerschou her har set for sig.

De kommunale organisationer søger at fremstille disse ting, som om man med lidt god vilje kunne have nået en forhandling. Jeg tror, at både hr. Svend Auken og alle andre, som lytter til denne debat, vil erkende, at efter mislykkede forhandlinger er der altid en fase, hvor den part, som føler, at man har sagt nej til en forhandling, gerne vil prøve at spille et lille spil sorteper. Påstande står mod påstande, man vil søge at bagatellisere de ting, som stod imellem: hvis modparten bare havde givet sig, kunne vi være blevet enige, og så havde der været fred og gode tilstande. Vi kender det fra arbejdsmarkedet, vi kender det alle steder fra. I en sådan fase skal man tage de synspunkter, der kommer frem, med et korn salt. Det gør jeg i hvert fald.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Indenrigsministeren gjorde sig anstrengelse for at granske mine motiver til mit indlæg. Indenrigsministeren gjorde den, synes jeg, lidt overraskende iagttagelse, at jeg skulle være ude efter store overskrifter her kl. 23.25 en fredag aften. Jeg kan forsikre indenrigsministeren, at så ambitiøs er jeg slet ikke.

Indenrigsministeren siger dernæst, at mit ønske er at bringe regeringen i vanskeligheder. Lad os nu være ærlige! Hvem er det, der har bragt denne regering i vanskeligheder andre end den selv? Hvem er det, der har forkludret denne sag hele vejen igennem an-

[Svend Auken]

dre end indenrigsministeren og hans kolleger i regeringen? Mit bidrag til det dårlige klima, kollisionen mellem indenrigsministeren og de kommunale organisationer, er meget beskedent. Det er indenrigsministeren, som har ansvaret, og ikke mig.

Nej, mit egentlige motiv til at tage ordet var at få afklaret, hvad det egentlig er, Folketinget skal arbejde videre med. De lovforslag, vi har til behandling her i dag, har et flertal sagt nej til konstruktionen af, og de er ikke sådan indrettet, at man gennem almindelige ændringsforslag kan gøre dem acceptable. Indenrigsministeren elsker ordet frugtbar, og lad os blive i dette frugtbarhedsbillede. Det er ikke sådan, at vi her har at gøre med en sund stamme, hvor vi bare skal bytte nogle grene ud undervejs i udvalgsarbejdet. Vi har her at gøre med en stamme, som er rådden, som er hul, som ikke kan bruges, og som man derfor er nødt til at fjerne, måske for at bygge et andet træ op i stedet.

Men indenrigsministeren har jo bragt Folketinget i den situation ved at komme så sent i folketingsåret med disse forslag, at det vil der, så vidt jeg kan bedømme, ikke være praktiske muligheder for, hvis man ellers skal overholde de tidsgrænser, indenrigsministeren og hans regering har aftalt sammen med Folketingets partier og Folketingets formand. Derfor vil vi stå i en situation, hvor der faktisk ikke er andre muligheder, end at enten stikker regeringen et nyt nederlag i lommen, eller også foreligger den parlamentariske situation, som jeg hele tiden har skånet indenrigsministeren for at diskutere, så længe han er alene om at repræsentere regeringen.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg synes, det er en skam, at hverken de tre ordførere, jeg har spurgt, eller indenrigsministeren, som jeg har spurgt, vil komme med en kommentar til det synspunkt, jeg har ført frem. Når man siger, der er en overskridelse på 2 mia. kr., mens de kommunale organisationer siger, at de 1,6 mia. kr. eksisterer i virkeligheden ikke, fordi rammen bør forhøjes med dette beløb, og når aftalen siger, at der først skal tages stilling til, om der er en overskridelse, når regnskabet er afsluttet, hvor er så overhovedet grundlaget for at

behandle sagen, som om der er en overskridelse? Jeg har ikke fået antydning af svar, og det er, fordi der ikke er noget fornuftigt svar at give.

Ministeren gjorde i sit indlæg her for nogen tid siden den bemærkning, at Socialdemokratiet kun har den venlige side af forslagene med, den med at fjerne deponeringsordningerne. Jeg vil gerne sige til ministeren, at det hænger sammen med, at hvis man tager fornuftige forhandlinger med kommunerne, så behøver man ikke straffeforanstaltninger som deponeringsordningerne. Man behøver ikke at erstatte dem med andre, skarpere midler. Det er der ingen grund til. Der er jo erfaring for, at man kan snakke sig til rette. Men der er også erfaring for, at man vender brodden frem fra allé sider, når man begynder at svinge pisken, som regeringen har gjort det i flere år nu.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

24) Første behandling af lovforslag nr. L 249:

*Forslag til lov om ændring af personskatte-
loven. (Det skrå skatteloft).*

Af Thoft (SF) m.fl.

(Fremsat 21/5 87).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Enggaard):

Jeg vil gerne i skatteministerens sted gøre rede for regeringens holdning til det forslag, som Socialistisk Folkeparti har glædet os med her i aften.

SF skal ikke have utak for dette lovforslag. Jeg kan ganske vist ikke anbefale at